

Vrouwen mogen weer vrouw zijn

Onderzoek naar het verschil in lofuiting op vrouwelijke schrijvers in de zeventiende en achttiende eeuw

In dit onderzoek is er gekeken naar hoe er lof werd geuit op achttiende-eeuwse vrouwelijke schrijvers vergeleken met het lofmechanisme in de zeventiende eeuw. De zeventiende eeuw was de tijd waarin vrouwelijke schrijvers losgemaakt werden van hun sekse, om zo hun uitzonderlijke positie te kunnen verklaren. In de achttiende eeuw vervalst deze uitzonderlijke positie. Aan de hand van lofdichten op twee achttiende-eeuwse schrijvende vrouwen ben ik op zoek gegaan op welke manieren er lof werd geuit op vrouwelijke schrijvers, wanneer de uitzonderlijke positie is vervallen.

Laura Koenders
S4210328
Bachelorscriptie historisch letterkunde
L. van Deinsen en N. Geerdink
11 – 06 -15

Inhoudsopgave

1. Inleiding	p. 3
2. Doel – en vraagstelling	p. 5
3. Methode	p. 6
3.1. Corpus	p. 6
3.2. Werkwijze	p. 7
4. Analyse	p. 9
5. Conclusie	p. 14
6. Discussie	p. 15
Literatuurlijst	p. 17

Bijlagen

1. Lofdichten	p. 19
1.1. Lofdichten op Juliana Cornelia de Lannoy	p. 19
1.2. Lofdichten op Margareta Geertruid van der Werken	p. 32
2. Lofcategorieën	p. 42
2.1. gebaseerd op de dichteres	p. 42
2.2. gebaseerd op de kwaliteit van een specifiek literair werk	p. 43
2.3. gebaseerd op kwaliteit van de dichtwerken in het algemeen	p. 45
2.4. gebaseerd op prijzen die zijn gewonnen/ zouden moeten zijn gewonnen	p. 46
2.5. gebaseerd op de mening van het publiek	p. 47
2.6. gebaseerd op vergoddelijking	p. 48
2.7. gebaseerd op de mening van collega auteurs	p. 50
2.8. gebaseerd op vergelijking andere auteurs	p. 51
2.9. gebaseerd op de sekse	p. 52

1. Inleiding

Vrouwelijke schrijvers zijn in deze tijd niet meer weg te denken. Toch is het beeld over schrijvende vrouwen niet altijd even positief. Dit lijkt in contrast met het mechanisme in de zeventiende eeuw. In de zeventiende eeuw was het niet gebruikelijk dat vrouwen schreven. Toch waren er een aantal grote schrijfsters, denk aan Anna Maria van Schurman, Tesselschade Roemers Visscher en Katharina Lescaille.¹ Wat blijkt uit een studie van Schenkeveld -van der Dussen is dat er juist overdreven positief gedaan werd over deze schrijvende vrouwen. Dit onderzoek is een voortbouwing op de studie van Schenkeveld – van der Dussen, die het heeft over het zeventiende-eeuwse lofmechanisme. In dit onderzoek wordt gekeken hoe het er in de achttiende eeuw aan toeging.

Dat er maar weinig vrouwelijke schrijvers waren in de zeventiende eeuw heeft alles te maken met de definitie van een dichter in de Renaissance. Hier wordt de dichter gezien als een poeta doctus, een in de klassieken geschoolde kenner van de poetica en retorica, iemand uit de goedopgeleide klasse van de samenleving.² Wat de studie betreft zijn vrouwen sterk in het nadeel. De universiteit was voor hen gesloten, en dus had het voor hen ook geen zin om naar het voorbereidend hoger onderwijs, de Latijnse school, te gaan.³ Ook speelt het gebrek aan vrije tijd een grote rol. Bijna steeds worden de huiselijke verplichtingen boven de lust tot schrijven gesteld.⁴ Vrouwen mochten wel studeren en schrijven, maar hun belangrijkste taak was toch wel om een gezin te stichten en het huishouden te runnen.⁵ Vrouwen die in deze tijd schreven werden al gauw getypeerd als een *femme savante*, een boekenwurm die het huishouden liet verslonzen.⁶

Er waren echter wel degelijk vrouwelijke schrijvers in deze tijd op wie lof werd geuit, deze vrouwen werden dan echter wel gezien als de grote uitzondering. Ze waren werkelijk de ‘anderen’, de verbazing over hun kunde was niet van de lucht en ze werden daarom ook uitzonderlijk geprezen.⁷ Schenkeveld – van der Dussen heeft dit mechanisme onderzocht bij Anna Roemers Visscher (1584 – 1651), de eerste vrouw in onze literatuur die in haar rol van vrouwelijk auteur door haar tijdgenoten bewonderd en gefêteerd is.⁸ In haar studie naar hoe

---

¹ Leemans & Johannes 2013, p. 139

² Schenkeveld- van der Dussen 1997, p. 120

³ Schenkeveld- van der Dussen, Porteman & Couttenier 1997, p. 33

⁴ Schenkeveld- van der Dussen, Porteman & Couttenier 1997, p. 39

⁵ Gemert 1994, p. 46

⁶ Leemans & Johannes 2013, p. 140

⁷ Schenkeveld- van der Dussen, Porteman & Couttenier 1997, p. 4

⁸ Schenkeveld- van der Dussen 1980, p. 5

Anna in het litaire wereldje van Nederland functioneerde destijds, bespreekt ze drie lofdichten op haar die aan Anna's reputatie hebben bijgedragen. Het eerste lofdicht 'Aan de eerbare ende konstrijcke Ionckvrouw Anna Roemer Visscher' verscheen in Heinsius' *Nederduytsche poemata* (1616). Daniel Heinsius was een internationaal befaamde Neolatijnse dichter en hooggeschatte geleerde. Het steeds terugkerende thema in dit gedicht is Anna's goddelijkheid.⁹ Zo schrijft hij: 'In vrouwelicken schijn schier meerder als een mens.' Hij noemt haar hier meer dan een mens, dat kunnen alleen de Goden zijn. Ze wordt hier dus niet alleen maar losgemaakt van haar sekse, maar ook nog eens van haar hele menszijn. Nog in dat zelfde jaar schrijft Cats op zijn beurt een gedicht voor Anna, en wel het vers waarmee hij zijn tweede bundel *Maechden-plicht* (Middelburg 1618) aan haar opdraagt.¹⁰ In dit gedicht zijn veel overeenkomsten aan te wijzen met Heinsius' gedicht op Anna en ook hier wordt ze als een goddelijkheid afgebeeld. Ook Vondel komt met een lofdicht op haar, 'Ode op de gheboorte van onze Hollandtsche Sappho Anna Roemers.' Ook hij lijkt Heinsius op te volgen. Vondel gaat echter nog iets verder met zijn isolatie – pogingen: 'dit's geen maeghd, noch van 't gheslacht der Vrouwen.' Hij geeft hier dus letterlijk aan dat ze geen vrouw is.

Uit deze studie blijkt dat Heinsius, Cats en Vondel Anna's uitzonderlijke positie onderstrepen door haar een goddelijkheid te noemen en te benadrukken dat ze geen echte vrouw is. Het losmaken van de sekse gebeurde niet alleen bij Anna. Dat vrouwelijke dichters bejubeld werden, niet zozeer om de inhoud van hun werk, maar omdat ze vrouw zijn, was ook de tijdgenoten al opgevallen.¹¹ De vrouwelijke schrijvers om wie het gaat waren er duidelijk niet over te spreken. Zo heeft Anna geweten dat ze niet tot de artistiek groten behoorde en daarom ten slotte ook geweigerd nog langer als het in superlatieven symbool van de begaafde uitzondering te fungeren.¹²

Vrouwelijke schrijvers werden in de zeventiende eeuw dus niet gezien als een gewone vrouw aangezien de dichter per definitie een man was en het dus iets wonderbaarlijks was wanneer ook een vrouw zich op dat kunstterrein begaf.¹³ Dit wonderbaarlijke willen ze verklaren door aan te geven dat de desbetreffende schrijfster niet echt een vrouw is: men maakt een bepaalde vrouw los van haar sexe en kan haar dan veilig hemelhoog prijzen.¹⁴

---

⁹ Schenkeveld- van der Dussen 1980, p. 7

¹⁰ Schenkeveld- van der Dussen 1980, p. 9

¹¹ Schenkeveld- van der Dussen 1997, p. 125

¹² Schenkeveld- van der Dussen 1980, p. 13

¹³ Schenkeveld- van der Dussen 1997, p. 123

¹⁴ Schenkeveld- van der Dussen 1980, p. 8

Deze uitzonderlijke positie van de schrijvende vrouw gaat echter verloren wanneer aan het eind van de achttiende eeuw steeds meer vrouwen de pen oppakken. Er stappen vrouwen op de voorgrond die er genoeg van hebben dat de mannen de dienst uitmaken in de literaire wereld. Rond 1760 beginnen ze voor zichzelf op te komen en worden ze mondiger.¹⁵ Met mondiger wordt bedoeld dat ze zich niet meer zo snel door mannen laten vertellen wat ze wel en niet mogen doen. Ze gaan zich openlijk verzetten tegen de knellende banden van het niet op vrouwen geënte schrijversideaal en roepen op om elkaar te helpen bij het verbeteren van elkaars werk.¹⁶ Zo schrijven zowel Juliana Cornelia de Lannoy (1738-1782) als Betje Wolff (1738-1804) een werk genaamd ‘Aan myn Geest’, waar de vrouwen zich verzetten tegen het feit dat meisjes geen goede scholing krijgen, dat de maatschappelijke verwachting is dat zij zich ten dienste stellen van de kleine, huiselijke kring, en dat er weinig waardering bestaat voor vrouwen met schrijfambities.¹⁷ Er komen ook teksten waarin vrouwen de andere vrouwen oproepen om de pen op te pakken en te gaan schrijven. Met hoeveel het aantal schrijvende vrouwen is toegenomen is moeilijk te zeggen, wel is het zeker dat het aantal bekende vrouwelijke schrijvers vergeleken met de zeventiende eeuw drastisch is toegenomen.

Door het toenemende aantal schrijvende vrouwen hebben vrouwen deze eerder besproken uitzonderlijke positie van schrijvende vrouwen uit de zeventiende eeuw niet meer. Het is aannemelijk dat het beeld over schrijvende vrouwen hierdoor ook verandert. In de zeventiende eeuw werd er alleen maar in lofdichten op hun uitzonderlijke positie gehamerd, maar wat gebeurt er in de lofdichten als ze geen uitzonderlijke positie meer hebben? Worden ze alsnog de hemel ingeprezen, of worden ze met beide benen op de grond gezet? In dit onderzoek komt dit vraagstuk aan de orde.

2. Doel – en vraagstelling

De beeldvorming van schrijvende vrouwen in de zeventiende eeuw wordt dus voornamelijk door mannen bepaald. De vrouwelijke schrijvers waar zij waardering voor hebben beelden ze af als goddelijk, een kermiswonder of een apart diersoort. Dit alles om te rechtvaardigen dat ze een ‘vrouw’ waarden. Dit heeft alles te maken met de uitzonderlijke positie die deze vrouwen innamen. Het was niet gebruikelijk dat vrouwen schreven, dus als mannen net deden

---

¹⁵ Leemans & Johannes 2013, p. 146

¹⁶ Leemans & Johannes 2013, p. 146

¹⁷ Leemans & Johannes 2013, p. 147

alsof vrouwelijke schrijvers niet echt vrouwen waren dan maakte hun lofprijzing op hen niet uit. Maar wat gebeurt er als ze deze uitzonderingspositie niet meer hebben?

Doel van dit onderzoek is erachter te komen in hoeverre er verandering plaatsvindt in de visie op het vrouwelijk dichterschap na 1760. Dit is van belang om bepaalde lofdichten, zowel in de zeventiende als in de achttiende eeuw, beter te leren begrijpen. Is een bepaald lofdicht nu zo geschreven omdat de dichteres echt zulke lof verdiende, of is de tijd bepalend waarin het lofdicht is geschreven?

De onderzoeksvraag is: Wat is het verschil tussen lofuitingen in achttiende-eeuwse lofdichten op vrouwelijke schrijvers en de al onderzochte lofuitingen in zeventiende-eeuwse lofdichten op vrouwelijke schrijvers? De hypothese is dat er in de achttiende eeuw waarschijnlijk veel meer verschillende soorten lofuitingen zijn dan in de zeventiende eeuw. Er werd in zeventiende-eeuwse lofdichten immers bijna alleen maar gesproken over de uitzonderlijke positie van schrijvende vrouwen. Nu in de achttiende eeuw deze uitzonderlijke positie wegvalt, zouden er andere soorten lofuitingen in de plaats voor moeten komen. De hypothese hierbij is dat dit met name lofuitingen met betrekking tot kwaliteit zullen zijn. Dit lijkt mij de voornaamste reden waarom lofdichten worden geschreven: om te laten blijken dat de schrijver over wie het lofdicht gaat goede stukken kan schrijven.

3. Methode

3.1. Corpus

Als corpus heb ik de achttiende-eeuwse lofdichten op vrouwen gebruikt. Vereiste was dat ze geschreven zijn door mannen, om goed te kunnen vergelijken met de zeventiende-eeuwse lofdichten. Naar deze zeventiende-eeuwse lofdichten is voldoende onderzoek gedaan door Schenkeveld-van der Dussen, daarom heb ik haar secundaire literatuur gebruikt voor dit onderzoek. Aangezien het hier gaat om alleen maar mannelijke lofdichters, zijn voor de achttiende eeuw ook alleen maar mannelijke lofdichters geselecteerd.

Schenkeveld – van der Dussen heeft in haar onderzoek gekeken naar lofdichten op Anna Roemers Visscher, in dit onderzoek heb ik gekeken naar lofdichten op Juliana Cornelia de Lannoy(1738-1782) en Margareta Geertruid van der Werken(1734 – na 1796), twee bekende namen van vrouwelijke schrijvers uit de achttiende eeuw. Waar Anna Roemers Visscher in de studie van Schenkeveld- van der Dussen een rolmodel is voor het zeventiende

mechanisme, zullen De Lannoy en Van der Werken dat in mijn studie zijn voor de achttiende eeuw.

In totaal zijn er 23 lofdichten op Juliana Cornelia de Lannoy onderzocht en zes lofdichten op Margareta Geertruid van der Werken. De 23 lofdichten op Juliana Cornelia de Lannoy komen allen uit de bundel *Nagelaten Dichtwerken van Juliana Cornelia Baronesse de Lannoy* (Bilderdijk, 1783). Deze bundel heeft Bilderdijk na haar dood samengesteld, om de ‘zucht van ’t verlangen der Natie te bevredigen.’¹⁸ Maar met name ook ‘daar ’t de gedachtenis eener Vriendinne betref.’ In het voorwoord wordt ook duidelijk dat er veel werk verloren is gegaan, vandaar de kleine bundel. Bilderdijk heeft in 1783 actief gezocht naar lofdichten op haar en waarschijnlijk niet meer gevonden dan deze 23, vandaar dat dit aantal werd gebruikt in dit onderzoek. De zes lofdichten op Margareta Geertruid van der Werken zijn te vinden als drempeldichten in haar epos *Willem IV*. Alhoewel de lofdichten op Juliana Cornelia de Lannoy al genoeg materiaal opleverden, heb ik deze zes lofdichten in het onderzoek betrokken om niet een eenzijdig beeld te krijgen. Deze vier lofdichten op Van der Werken zijn uitgekozen, omdat ook deze bij elkaar verzameld waren in één bundel.

3.2. Werkwijze

In de lofdichten heb ik gekeken naar de manier waarop lof werd geuit. Werd er bijvoorbeeld lof geuit door te vermelden dat de schrijfster een soort goddelijkheid was (mechanisme van de zeventiende eeuw) of door te vermelden dat ze zo goed kan dichten?

In totaal zijn 29 lofdichten geanalyseerd. Al deze lofdichten heb ik een aantal keer overgelezen en vervolgens heb ik alle lofuitingen eruit gefilterd. Vrijwel alles in een lofdicht is een lofuiting, behalve de stukken uit het lofdicht waarin een bepaald dichtwerk wordt besproken op inhoud. Waar een lofuiting begint en waar een lofuiting ophoudt is vaak verschillend. Soms strekt een lofuiting zich over een hele zin uit, maar soms kan de zin ook worden opgedeeld in verschillende lofuitingen. In dit onderzoek is datgene bij elkaar gepakt als lofuiting wat semantisch bij elkaar hoort. Zodra er een stuk volgt dat semantisch iets afwijkt van wat daarvoor is gezegd, heb ik dit beschouwd als een nieuwe lofuiting. Een voorbeeld van een semantische eenheid is bijvoorbeeld: ‘’k Zag Neerlands Dichtenrei op dat geluid verstommen.’ (1B, r. 5). Deze zin wordt namelijk gevolgd door: ‘Houd op,

---

¹⁸ Bilderdijk 1783, p. onbekend

CORNELIA! Gij spreekt geen Vrouwetaal' (1B, r.6). Waar het in de eerste zin gaat om een vergelijking/verbazing van andere dichters, gaat het er in de tweede zin over dat ze geen vrouwetaal spreekt. De tweede zin kan bijvoorbeeld niet opgedeeld worden in twee stukken, dan heeft het eerste deel geen betekenis meer voor dit onderzoek. 'Houd op, CORNELIA' is geen lofuiting. Pas door wat er op volgt, maakt het een uitroep van verwondering. Alle lofuitingen die zijn gevonden heb ik per gedicht onder elkaar gezet.

Deze lofuitingen zijn vervolgens gegroepeerd in lofcategorieën. Met lofcategorieën worden categorieën bedoeld met lofuitingen die ongeveer dezelfde strekking hebben. Tijdens het lezen van de lofuitingen viel op dat er steeds weer terugkerende patronen te zien waren. Een voorbeeld zal het verduidelijken. Zo werd er in een lofdicht op De Lannoy lof geuit op haar treurspel *De belegering van Haarlem* en in een lofdicht op Van der Werken werd lof geuit op haar epos *Willem IV*. In beide gevallen werd er lof geuit op een bepaald dichtwerk van de dichters. Zo kwam er vaak voor dat er op een specifiek dichtwerk lof werd geuit, dit kan gezien worden als een categorie.

Uiteindelijk zijn er negen lofcategorieën uitgekomen, namelijk: de lofcategorie gebaseerd op de dichteres, gebaseerd op de kwaliteit van een specifiek literair werk, gebaseerd op de kwaliteit van hun dichtwerken in het algemeen, gebaseerd op prijzen die zijn gewonnen/zouden moeten zijn gewonnen, gebaseerd op de mening van het publiek, gebaseerd op vergoddelijking, gebaseerd op mening van collega auteurs, gebaseerd op vergelijking met andere auteurs. In de analyse zal ik hier dieper op ingaan en bij elke lofcategorie ook voorbeelden geven.

De lofuitingen zijn per categorie onder elkaar gezet. Soms hoorde een bepaalde lofuiting in verschillende categorieën, deze lofuiting heb ik dan twee keer of zelfs drie keer opgenomen. De lofuiting op De Lannoy 'Door poëzij, die 't brein en deugd, die 't hart bewoond' (1K, r. 2) heb ik bijvoorbeeld bij twee categorieën ingedeeld. Er wordt zowel lof geuit op haar poëzie als op haar deugd. Poëzie schaar ik onder de lofcategorie gebaseerd op de kwaliteit van haar dichtwerken in het algemeen en de deugd schaar ik onder de lofcategorie gebaseerd op de dichteres. Als een lofuiting onder meerdere categorieën valt, staat dit achter de lofuiting aangegeven met (2x) of (3x) (zie bijlage 2). Belangrijk om te onderstrepen is dat het totaal aantal lofuitingen (221) dus inclusief dubbele lofuitingen is.

4. Analyse

De negen lofcategorieën en het aantal lofuitingen per categorie staan in Tabel 1. In Tabel 2 staan de relatieve cijfers. De percentages in de kolom Lannoy geven aan hoeveel procent van het totaal aantal lofuitingen op Lannoy bij een bepaalde categorie horen, de percentages in de kolom Werken geven aan hoeveel procent van háár lofuitingen bij een bepaalde categorie horen. De kolom Totaal geeft aan hoeveel procent van alle lofuitingen onder een bepaalde categorie vallen. De relatieve cijfers zijn vooral van belang, omdat er minder lofdichten op Van der Werken zijn onderzocht dan op De Lannoy. De absolute cijfers zouden daardoor eventueel een verkeerd beeld kunnen geven.

Tabel 1. Aantal lofuitingen per categorie in absolute cijfers

Lofcategorieën	Lannoy	Werken	Totaal
Gebaseerd op de dichteres	18	18	36
Gebaseerd op de kwaliteit van een specifiek literair werk	17	19	36
Gebaseerd op de kwaliteit van hun dichtwerken in het algemeen	16	2	18
Gebaseerd op prijzen die zijn gewonnen/ zouden moeten zijn gewonnen	19	2	21
Gebaseerd op de mening van het publiek	8	7	15
Gebaseerd op vergoddelijking	41	13	54
Gebaseerd op mening van collega auteurs	3	0	3
Gebaseerd op vergelijking met andere auteurs	15	9	24
Gebaseerd op de sekse	8	6	14
Totaal	145	76	221

Tabel 2. Aantal lofuitingen per categorie in relatieve cijfers

Lofcategorieën	Lannoy	Werken	Totaal
Gebaseerd op de dichteres	12,4	23,7	16,3
Gebaseerd op de kwaliteit van een specifiek literair werk	11,7	25,0	16,2
Gebaseerd op de kwaliteit van hun dichtwerken in het algemeen	11,0	2,6	8,1
Gebaseerd op prijzen die zijn gewonnen/ zouden moeten zijn gewonnen	13,1	2,6	9,5
Gebaseerd op de mening van het publiek	5,5	9,2	6,8
Gebaseerd op vergoddelijking	28,3	17,1	24,4
Gebaseerd op mening van collega auteurs	2,1	0,0	1,4
Gebaseerd op vergelijking met andere auteurs	10,3	11,8	10,9
Gebaseerd op de sekse	5,5	7,9	6,3
Totaal	100,0	100,0	100,0

Elke categorie zal hieronder besproken worden, met voorbeelden van lofuitingen die eronder vallen. Deze voorbeelden zijn terug te vinden in bijlage 2. Tussen haakjes staat waar je het daar kunt terugvinden, waarbij een ‘1’ staat voor een lofuiting uit een lofdicht op De Lannoy en een ‘2’ staat voor een lofuiting uit een lofdicht op Van der Werken. De letter erachter geeft aan om welk lofgedicht het precies gaat. De nummering van de lofdichten staat in bijlage 1.

4.1 Lofcategorie gebaseerd op de dichteres

Onder de lofcategorie gebaseerd op de dichteres vallen alle lofuitingen die specifiek gericht zijn om de dichteres zelf te bejubelen, te zien in bijlage 2.1. In totaal zijn er 36 lofuitingen van de 221 die onder deze categorie vallen. Een voorbeeld: ‘Haar leidsvrouw was Natuur; de vlijt, haar tocht-genoot.’(1N, r.3) Hier wordt lof geuit op De Lannoy haar ijverigheid.

Een veel voorkomend woord in deze categorie is ‘schrander’, wat volgens het *WNT* ‘scherpzinnig’ en ‘vlug van bevatting’ betekent. Verdere uitspraken in deze categorie zijn: ‘kloek vernuft’, ‘eedle geest’, ‘haar ijver’, ‘voortreffelijke maagd’, ‘vlug verstand’, ‘kloeke geest’, ‘wijsheid’, ‘deugd’, ‘vriendlijk aangezicht’ en ‘breinryk hoofd.’

Over Van der Werken wordt vaak gezegd dat ze jong is en waarschijnlijk nog veel te bieden heeft voor de toekomst.

Is dit, roept elk, de bloem van kunst en lettermin,
Die ons uw Lente geeft? Ô loffelyk begin!
Wat vruchten wacht men dan van uwe Zomerdagen. (2D, r. 12)

Dit staat ook onder deze categorie, omdat hier lof wordt geuit op het feit dat de dichteres nog zo jong is. Dit gaat dus ook specifiek over de dichteres zelf.

Willem IV was haar eerste werk en werd gepubliceerd in 1756¹⁹, ze was toen 22 jaar. De geanalyseerde lofdichten op De Lannoy, waarvan de jaartallen bekend zijn, dateren tussen 1767 en 1780. Hier was Lannoy tussen de 29 en 42 jaar, al een stuk ouder dan Van der Werken. Logisch dat er rond die leeftijd niet meer wordt gezegd dat ze nog jong is.

4.2 Lofcategorie op de kwaliteit van een specifiek literair werk

De lofcategorie die gebaseerd is op de kwaliteit van een specifiek literair werk (bijlage 2.2) bevat in totaal 36 lofuitingen van de 221 (16.2%). Een voorbeeld is de lof op De Lannoys treurspel ‘De belegering van Haarlem’: ‘’t is JULIANA, die dit groote werk verrichte’ (1C, r. 30). Bij veel lofuitingen in deze categorie is context nodig. Zo zal de zin: ‘Wie kan, door

---

¹⁹ Schenkeveld – van der Dussen 1997, p. 602

onnavolgbaar schoon, zo hartverrukkende elk bekooren?’(1C, r.3) zonder context ook onder de categorie gebaseerd op dichtwerken in het algemeen kunnen worden geplaatst. Het staat echter in een gedicht dat geheel in het teken staat van lof op het treurspel ‘De belegering van Haarlem’, dus ook deze uitspraak zal over dit specifieke treurspel gaan.

4.3 Lofcategorie gebaseerd op de kwaliteit van hun dichtwerken in het algemeen

18 van de 221 lofuitingen (8.1 %) vallen onder de categorie gebaseerd op de kwaliteit van hun dichtwerken in het algemeen (bijlage 2.3). Dit kan heel letterlijk zijn: ‘Zich voor te doen in puik van onnavolgbre Stukken, Die Neêrland’s adel, volk, en zangrenkoor verrukken.’(1M, r.4) Dit kan ook indirecter, door te refereren naar hoe goed de dichteres kan dichten: ‘mijn liefde tot uw kunst’(1D, r. 17) of ‘de gaaf der schoonste Kunst.’(1J, r.5). Wat opvalt is dat maar twee lofuitingen uit de lofdichten van Van der Werken gaan over dichtwerken in het algemeen. Dit is te verklaren doordat al de onderzochte lofdichten op haar drempeldichten waren voor haar epos *Willem IV*, het ligt dus voor de hand dat hier de lof op wordt geuit.

4.4 Lofcategorie gebaseerd op prijzen die zijn gewonnen/ zouden moeten zijn gewonnen

De lofcategorie gebaseerd op prijzen die zijn gewonnen/ zouden moeten zijn gewonnen bestaat uit twee delen (bijlage 2.4). Ten eerste zijn er de lofuitingen die inspelen op hoeveel prijzen er zijn gewonnen door de dichteres: ‘Die Pindus Zegeloof tot driewerf weg mogt dragen, wie zelfs van Ruslands troon een lauwer werd gebracht.’(1I, r. 3) Hieruit blijkt dat De Lannoy al drie prijzen heeft gewonnen, deze prijzen kreeg ze dankzij haar vaderlandslievende Oranjegezinde lierzangen.²⁰ Ook wordt lof vaak gerechtvaardigd door te zeggen dat ze een prijs zou moeten winnen: ‘Ja zingt! Die Kunstheldin verdient een letterkroon.’(1A, r.8). In de tabel 1.1. is te zien dat Margareta van der Werken beduidend veel minder zulke lofuitingen heeft gekregen dan De Lannoy. In verschillende lofuitingen valt te lezen dat De Lannoy drie prijzen heeft gewonnen, bij Van der Werken komt niets naar voren over prijzen. Dit komt aangezien *Willem IV* haar eerste werk is.

4.5 Lofcategorie gebaseerd op de mening van het publiek

Lof gebaseerd op de mening van het publiek (bijlage 2.5) komt in 15 lofuitingen van de 221 voor (6.8%). Zo staat er in een lofdicht op De Lannoy:

---

²⁰ Van Oostrum 1997, p. 633

De Schouwburg roept: vaar voort mijn glori te ondersteunen;
En, 't schaatrend handgeklap, waarvan zijn wanden dreunen,
Bewijst, dat ieders wensch zich paart met zijne beê. (1A, r. 9)

Ook een ander soort publiek is onder deze categorie geschaard: 'Dat zelfs Apoll', wienst gunst Zy heeft behaald,'(2C, r. 27). Het gaat hier nu niet om theaterbezoekers, maar om Goddelijke toehoorders. Ook hier lijkt de onderliggende gedachte: 'Als Apollo het goed vindt, dan is het goed' en valt dus ook onder deze categorie.

4.6 Lofcatgeorie gebaseerd op vergoddelijking

De lofcatgeorie gebaseerd op vergoddelijking (bijlage 2.6) bevat veruit de meeste lofuitingen. 54 van de 221 lofuitingen vallen onder deze categorie (24.4 %). Hieronder vallen alle lofuitingen die gericht zijn op een goddelijk aspect van de dichteres. Zo worden de schrijfsters beide ontzettend vaak de tiende muze genoemd. De negen muzen waren Griekse Godinnen van de kunst en de wetenschap. Door de dichteres af te schilderen als de tiende muze zeggen de lofdichters dus eigenlijk dat ze een Godin is: 'k zie Negen Zusteren, U, als de tiende, kroonen (1B, r. 61)' en 'En wil met my deez tiende Zanggodin, Voor 't heerlyk stuk, zoo lysterryk, bedanken.' (2C, r. 3). Het komt ook vaak voor dat ze worden afgebeeld als een specifieke Muze, namelijk Melpomone, de muze van de zang en dans. 'Gij zijt bedrogen!.. 't is Juliana niet; neen, 't is Melpomené.' (1A, r. 13). Ook komt het voor dat haar dichtvermogen als goddelijk wordt beschouwd: 'Godlijk Dichtvermogen!'(1G, r. 4), 'Ô Goddelijke Zangen' (1F, r.11) en 'De hoogen Schouwburg vult met Goddelijk geluid' (1B, r. 16). Ook wordt er gesproken over het feit dat Goden haar de dichtkunst hebben gegeven, of als het ware een goddelijke gave hebben 'ingebazen': 'Zyn Geest [Apollo] blies u gewis die eedle stoudheid in, Waar door Ge aan 't Dichterdom van Neêrland kunt behaagen'(2D, r. 10), 'Wat Godheid voerde u op tot zoo verheven zin (2D, r. 3) en 'Wen zij, verrukkingvol, van Febus geest bezeten.' (1S, r.3).

4.7 Lofcatgeorie gebaseerd op mening van collega auteurs

Een drietal lofuitingen valt onder de categorie gebaseerd op de mening van collega auteurs (bijlage 2.7, 1.4 %). Homerus (1B, r. 7) en Vondel (1B, r. 13) komen hier in beeld. Dit waren zeer zeker niet de minste dichters en door te doen alsof deze twee verwondering voor De Lannoy hebben, wil de lofdichter waarschijnlijk aangeven hoe goed de dichteres dan wel niet moet zijn.

4.8 Lofcategorie gebaseerd op vergelijking met andere auteurs

24 van de 221 lofuitingen vallen onder de categorie gebaseerd op vergelijking met andere auteurs (bijlage 2.8). De Lannoy wordt bijvoorbeeld vergeleken met Homerus (1B, r. 51), Steenwyk en Pater (1B, r. 70) en Sappho (1I, r. 2). Van der Werken wordt bijvoorbeeld vergeleken met Maro [= Vergilius] (2E, r. 20), Sappho (2E, r. 5) Rotgans, Feitama en Henriks (2E, r. 71). Ook gebeurt het vergelijken indirect, zo wordt er bijvoorbeeld gezegd: ‘Dit glorieijke maagd! Mogt U – alléén gelukken.’ (1M, r.6). Door het benadrukken dat het Lannoy als enige mocht lukken, wordt haar kunnen vergeleken met de andere dichters, die het allemaal niet lukte.

4.9 Lofcategorie gebaseerd op de sekse

De lofuitingen die gebaseerd zijn op de sekse (bijlage 2.9) zijn er 14 van de 221 (6.3%). Het kan in deze categorie juist gaan om het losmaken van de sekse, of om het duidelijk aangeven dat het een vrouw is. Het losmaken van de sekse komt voor in bijvoorbeeld de volgende citaten: ‘Houd op, CORNELIA! Gij spreekt geen Vrouwetaal’(1B, r.6), ‘Met meer dan mannenmoedt, langs zelv-gebaande wegen’ (1N, r.1) en ‘Is zeker meer dan maagdewerk: ’s Lands treurtoneel te doen van haaren Kunstroem wagen, Schijnt meede een ted’re vrouw te sterk.’ (1Q, r. 3). Het duidelijk aangeven dat het een vrouw is, vindt in de volgende voorbeelden plaats: ‘Nooit heeft een Vrouwestem zoo op ’t Tooneel gedonderd’ (1B, r. 3), ‘en de eer van haer geslacht’ (1I, r.2) en ‘Thans mag ’t eene Maagd gelukken, Loof op Pindus kruin te plukken!’(2B, r. 5).

5. Conclusie

De hypothese was dat er meer soorten lofargumenten zouden worden gebruikt om lof te uiten op de dichters in de achttiende eeuw dan in de zeventiende eeuw. Waar het in de zeventiende eeuw met name draaide om de sekse of eigenlijk juist om het losmaken daarvan, zou het in de achttiende eeuw meer over de kwaliteit van hun werk moeten gaan aangezien in de achttiende eeuw vrouwelijke schrijvers geen uitzonderlijke positie meer hadden. Deze hypothese kan worden bevestigd.

Ten eerste heb ik negen lofcategorieën kunnen onderscheiden, dit is een groot aantal. Dit geeft al blijk van een niet eenzijdig beeld op het vrouwelijk dichterschap. Waar, zoals blijkt uit de artikelen van Schenkeveld-van der Dussen, in de zeventiende eeuw met name lof gebaseerd op vergoddelijking en lof gebaseerd op de sekse voorkomen, komt er in de achttiende eeuw flink wat meer bij.

Ten tweede bestrijkt een groot gedeelte van deze lofuitingen lof die gebaseerd is op kwaliteit. De eerste drie categorieën (tabellen 1.1. en 1.2.) zijn allemaal gebaseerd op kwaliteit. De eerste gaat over kwaliteit van de dichteres, de tweede over kwaliteit van een specifiek toneelstuk en de derde over de kwaliteit van hun dichtwerken in het algemeen. In totaal vallen 91 lofuitingen van de 221 hieronder. Dit is relatief gezien een groot aantal. In ieder geval kan er niet worden gezegd dat de lofdichters daar totaal geen aandacht aan besteden, zoals dit wel werd geconstateerd voor de zeventiende eeuw.

Wat niet in de hypothese naar voren kwam, maar wel is opgevallen, is dat er een categorie bestaat met lofuitingen die gebaseerd zijn op vergelijking met andere auteurs. Dit is een van de categorieën die het beste laat zien dat vrouwelijke dichters niet meer als een uitzondering worden gezien. Door ze te vergelijken met (met name) mannelijke auteurs worden ze als een soort ‘gelijken’ gezien. Er wordt vaak zoiets gezegd als ‘treden in het voetspoor van.’ Dit kan worden gezien als een grote stap voor het vrouwelijk dichterschap ten opzichte van de zeventiende eeuw.

Ook valt te zien dat maar weinig van de lofuitingen vallen onder de categorie gebaseerd op de sekse (6.3 %). Vergeleken met de argumenten op basis van kwaliteit is dit weinig. Echter, wat hieruit blijkt is dat het in de achttiende eeuw ook niet zomaar ineens is verdwenen.

Wat het meest tegenstrijdig is met de hypothese is het feit dat de lofcategorie gebaseerd op vergoddelijking de grootste categorie is. In de inleiding was te lezen dat vergoddelijking een van de middelen was om in de zeventiende eeuw te verklaren waarom

een vrouw schreef, ze zou dan wel een goddelijke gave of iets dergelijks hebben. Nu het in de achttiende eeuw echter geen schok was dat er vrouwen schreven, zou de vergoddelijking ook minder worden verwacht. Toch komt het nog ontzettend vaak voor. De vergoddelijking zou in dit geval misschien een ander doel kunnen hebben. Het zou bijvoorbeeld als doel kunnen hebben om bepaalde vrouwelijke schrijvers weer boven andere vrouwelijke schrijvers te plaatsen. Zo zijn er veel 'tiende Muze'-uitspraken te vinden in de hier gebruikte lofdichten. Elke vrouw zou wel een tiende Muze genoemd willen worden, het kan er echter toch maar één zijn. Als een lofdichter schrijft dat een bepaalde dichteres de tiende Muze is, dan stelt hij haar boven de andere dichters die volgens hem dus geen tiende Muze zijn. Ook kan het zijn dat er in die tijd nu eenmaal werd gedacht dat dichten een goddelijke gave was en dat het daarom zo vaak wordt benoemd. Een andere reden voor de blijvende vergoddelijking kan zijn dat het een zodanige gewoonte is geworden om vrouwen de hemel in te prijzen, dat het niet zo makkelijk is af te schaffen nu er ineens meer vrouwen schrijven. Feit blijft wel dat dit niet zeker is en dat vergoddelijking van de vrouwelijke schrijver niet typisch een zeventiende-eeuws mechanisme is.

De conclusie is dat er dus wel degelijk een verschil zit in lofuitingen in lofdichten op vrouwelijke schrijvers uit de achttiende en uit de zeventiende eeuw. Het voornaamste verschil is dat er meer soorten lofuitingen te vinden zijn in de achttiende dan de zeventiende eeuw en dat er veel meer wordt gekeken naar de kwaliteit dan in de zeventiende eeuw. Wel blijft het interessant dat vergoddelijking in de achttiende eeuw relatief het meest voorkomt als lofuiting, terwijl dit juist gezien werd als een zeventiende-eeuws mechanisme.

6. Discussie

Dit onderzoek richtte zich op lofdichten van De Lannoy en Van der Werken. Het zou interessant zijn om de gevonden lofcategorieën toe te passen op meer lofdichten uit deze tijd, op misschien wel dezelfde dichters en ook op andere dichters. Feit is dat 29 lofdichten op twee dichters niet alles kunnen zeggen over deze tijd. Het geeft daarentegen wel een goed beeld en de verschillende lofcategorieën kunnen nu getest worden op meerdere lofdichten uit deze tijd.

Verder is het interessant om de vergoddelijking in achttiende-eeuwse lofdichten te onderzoeken. In de zeventiende eeuw vond dit plaats om de vrouw een uitzonderlijke positie te geven, in de achttiende eeuw is dit echter niet meer nodig aangezien het dan een stuk

gebruikelijker is dat vrouwen ook schrijven. Vergoddelijking heeft dan dus ook een andere functie. Vraag is dan of vergoddelijking in de zeventiende eeuw ook al niet die andere functie had gekregen. Is dit het geval, dan zouden deze lofdichten ook weer opnieuw moeten worden onderzocht. Is dit niet het geval, dan heeft er tussen de zeventiende en de achttiende eeuw dus een verandering plaats gevonden van de functie van het vergoddelijken van vrouwelijke schrijvers. Deze verschuiving kan interessant zijn om te onderzoeken.

De focus lag in dit onderzoek op lofdichten op vrouwelijke schrijvers, maar hoe zit het met lofdichten op mannelijke schrijvers in de achttiende eeuw? Er is nu een onderscheid gemaakt tussen lofdichten op vrouwelijke schrijvers tussen de zeventiende en achttiende eeuw. Voor vervolgonderzoek kan het interessant zijn om nu het onderscheid te maken tussen lofdichten op vrouwelijke schrijvers en lofdichten op mannelijke schrijvers uit de achttiende eeuw. Is het bijvoorbeeld typisch voor lofdichten op vrouwen dat vrouwen worden vergoddelijkt of gebeurt dit ook bij mannen? Dit kan dan ook weer goed worden gebruikt voor het onderzoek naar vergoddelijking. Als het ook bij mannen gebeurt, dan betekent dit dat het inderdaad een andere functie heeft gekregen dan in de zeventiende eeuw.

Dit onderzoek geeft een goed beeld van hoe er in de zeventiende en achttiende eeuw werd gekeken naar het vrouwelijk schrijverschap, het is echter absoluut geen doodlopend spoor. Door deze resultaten komen er weer tal van interessante vragen naar boven.

Literatuurlijst

Bilderdijk, Willem. *Nagelaten dichtwerken van Juliana Cornelia Baronesse de Lanoy*. Leiden 1783.

Gemert, Lia van. 'The power of the weaker vessels: Simon Schama and Johan van Beverwijck on women.' In: *Women of the Golden Age. An international debate on women in the seventeenth-century Holland, England and Italy*. Hilversum: Verloren, 1994. P. 39 – 50.

Leemans, Inger & Johannes, Gert-jan. 'Rijmwevers en –weefsters: (zelf)representatie van de auteur.' In: *Worm en Donder. Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur: de Republiek. 1700-1800*. Amsterdam: Prometheus Bert Bakker, 2013. P. 129 – 153.

Oostrum, Pim van. 'Dichten als levenswijze. Juliana Cornelia de Lannoy.' In: Schenkeveld – van der Dussen (red.). *Met en zonder lauwerkrans. Schrijvende vrouwen uit de vroegmoderne tijd 1550-1850: Van Anna Bijns tot Elise van Calcar*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 1997. P. 632 - 638

Schenkeveld – van der Dussen, M.A, Porteman, Karel & Couttenier, Piet. 'Inleiding.' In: Schenkeveld – van der Dussen (red.). *Met en zonder lauwerkrans. Schrijvende vrouwen uit de vroegmoderne tijd 1550-1850: Van Anna Bijns tot Elise van Calcar*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 1997. P. 1-95

Schenkeveld- van der Dussen, M.A. 'Van epica tot bestseller-auteur. Margareta Geertruid van der Werken.' In: In: Schenkeveld – van der Dussen (red.). *Met en zonder lauwerkrans. Schrijvende vrouwen uit de vroegmoderne tijd 1550-1850: Van Anna Bijns tot Elise van Calcar*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 1997. P. 602 -607

Schenkeveld – van der Dussen, M.A. 'Schrijvende vrouwen in de Gouden Eeuw: onmogelijke mogelijkheid. M.A. Schenkeveld – van der Dussen (Utrecht).' In: *Colloquium Neerlandicum* 13 1997 (1997).

Schenkeveld – van der Dussen, M.A. 'Verhandelingen, Anna Roemers Visscher: de tiende

van de negen, de vierde van de drie.’ In: *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde*, 1980 (1980).

Werken, Margareta Geertruid van der. *Willem IV*. 1756.

Bijlage

1. Lofdichten

1.1. Lofdichten op Juliana Cornelia de Lannoy

Lofdichten uit *Nagelaten dichtwerken van jongvrouw Juliana Cornelia, baronesse de Lannoy*

1A Klinkdicht aan jongvrouw Juliana Cornelia de Lannoy; op Haar Ed. Treurspel, genaamd: Leo de Grootte.

Indien ons ooit de Kunst verrukt door zuiver schoon,
Zo zij-alléén de ziel met waare vreugd kan streelen,
En ieders oogen boeit aan haare keurtafreelen,
Ze eischt ook, dat dankbre lof haar ‘arbeid billijk loon.’

- r. 5 Welään dan, Dichters! Zingt met een verheven toon,
Den roem der schrandre Maagd, die Amstels treurtooneelen
Doet praalen met een vrucht, die ’t eigen brein kon teelen.
Ja zingt! Die Kunstheldin verdient een letterkroon.

- r. 10 De Schouwburg roept: vaar voort mijn glori te ondersteunen;
En, ’t schaatrend handgeklap, waarvan zijn wanden dreunen,
Bewijst, dat ieders wensch zich paart met zijne beê.

De Dichtkunst – zelf daalt neêr! Zij slaat haar keurige oogen
op Leo... lacht ons toe... en roept: gij zijt bedrogen!..
’t is Juliana niet; neen, ’t is Melpomené.

Amsteldam,
den 10 February 1767

INDUSTRIA DUX NATURA

1B Op het beleg van Haarlem: Treurspel door Juliana Cornelia de Lannoy

- Bedroefd, bedwelmd, verblijd, verslagen, en verwonderd,
Tot in de ziel ontroerd, zag elk uw Treurspel aan:
Nooit heeft een Vrouwestem zoo op ’t Tooneel gedonderd,
Met Dichtorakels, die ’t verstand te boven gaan:
- r. 5 ‘k Zag Neerlands Dichtenrei op dat geluid verstommen.
Houd op, CORNELIA! Gij spreekt geen Vrouwetaal;
Geef aan Homeer uw Dicht, laat die uw Vaerzen brommen,
Dat hij een Ilias van uwe Helden maal’.
- r. 10 Maar neen; wij zagen wis zijn’onvermoeiden veder
Bezwijken op den klank van uwen Heldentoon:

- Hij lag de Lauren van zijn' grijzen schedel neder,
 En riep, ô Maagd! Dit 's reeds in uwe jeugd, uw loon.
 Maar hoe! Daar schuift de Zerk van Vondels heilige aschen;
 Hij steekt zijn achtbre kruin ten diepen Grafkolk' uit;
- r. 15 Nieuwsgierig om te zien, wie, hem zo verre ontwassen,
 Den hoogen Schouwburg vult met Goddelijk geluid.
 Raakt door verbeeldingskracht mijn geest misschien aan 't hollen
 Of zie ik daar den val der ondermijnde Poort,
 De veege Muuren op haar' grondvest zuizebollen?
- r. 20 Heb ik daar 't noodgeschrei en 't jamm'ren niet gehoord
 Van 't uitgehongerd Volk? Wat schrik! Wat ijslijkheden!
 Wat zee van driften schokt mij telkens heen en weêr?
 'k Zie Batavieren, die voor de eedle Vrijheid streden,
 (ô Allergrievendst leed!) geslagt door 't moordgeweer.
- r. 25 Gij, Haarlems Helden, die als woedende Elefanten,
 En dolle Leeuwen, voor de Vrijheid hebt gestreên;
 Wat deert het mij, dat gij, na 't lange tegenkanten,
 Door 's Dwinglands overmagt wordt op den nek getreên.
 De Razernijen, met ontrolde Moordbanieren,
- r. 30 Uw Poorten ingerukt, en, tegens Krijgsmans eed,
 Uw Straten overstroomd van gantsche Bloedrivieren,
 Door d' opgedriesten vloek, die van geen meêlij weet!
 Zo woed een Winterbeer, als hij in Bergspelonken
 Of digtbewassen woud, een weerloos Lam ontmoet;
- r. 35 Zo heeft Toledo zig tot walgens volgedronken,
 Aan uw te kostelijk en dierbaar heldenbloed.
 Maar 't is vergeefs geklaagd, vergeefseen' vloed van traanen
 gestort, op 't smookend puin van uw' verheerden Wal;
 Gy wist den Batavier een eeuwige eer te baanen,
- r. 40 En triomfeert, vol moed, in 't midden van uw' Val.
 Hadt gij geweeten, hoe, na tweemaal honderd Jaaren,
 De Batavier op nieuw zou wenen om uw lot;
 Gij hadt nog meer getroost naar de Eeuwigheid gevaaren,
 En al de foltering uws Dwingelands bespot.
- r. 45 Uw Heldendeugden, veel te uitmuntende om te smooren,
 Zijn lang geboekstaafd in des Lands Historijblaân;
 't Zijn dubbele Fenixen, die nu uit de asch herbooren,
 Den Nazaat weêr op nieuw vol glans voor de oogen staan.
 Men hoort Melpomene uw groote daân verheffen,
- r. 50 In grootscher Vaerzen, en met meerder kragt en vuur,
 Dan ooit Homeer bezielde, om Hectors woên te treffen,
 Daar hem Achilles velt voor Trojes hoogen muur.
 Kom, Neêrlands Vrijheid, wil dees Dichteres beloonen,
 Die uw beschermren deugd een eeuwige eerzuil stigt;
- r. 55 Leent, Kunstbeminnaars, 't oor aan haare gouden toonen;
 Kust met eerbiedigheid haar meer dan menschlijk dicht,
 LANNOY! Ô Dichtheldin! Die in uw lentedagen
 Reeds tot den hoogsten trap der kunst gestegen zijt,
 Uw jeugdig hoofd zal schaars de Lauwren kunnen dragen,
- r. 60 Waar meê gij pronken moogt ten trots van bitzen nijd.

- 'k Zie negen Zusteren, U, als de tiende, kroonen,
 Voor 't heerlijk Treurjuweel, vol vindingrijk verstand,
 Dat Haarlem roemen doet op Kenaus Amazonen,
 Die in uw Dichttafreel vol Heldenijver brand.
- r. 65 Weg, vuige Zielen, die, door ijden waan aan 't blaaken,
 Naar Pindus steilen top uw traage schreeden zet!
 Uw log verstand kan nooit dat heiligdom genaaken,
 Hoe zeer ge uw stomp vernuft op Eigenvinding wet.
 't Voegt JULIANA, op dat hooge spoor te draven;
- r. 70 Die kan aan *Steenwyks* zijde, en nevens *Pater* gaan;
 Maar die zig averechts aan eigen lof verslaaven,
 Dien bied men nimmer daar den eedlen Palmtak aan.
 Ga JULIANA! Ga met deeze Parnasreuzen:
 Ga met hen hand aan hand naar Phebus heiligdom.
- r. 75 Zie met vermaak dien God de domme harsens kneuzen,
 Van hem, die al te driest zijn hooge koor beklom.
 Gij zult daar in Triomf, met de andre Zanggodinnen,
 Uw Gouden Vaerzen weêr herhalen, tot uw' Lof:
 Zo weet uw kloek vernuft den kunstlauwrier te winnen,
- r. 80 Terwijl de ontwetendheid vast omwroet in het stof.

KUNST BAART EER.

1C Lierzang aan jongkvrouwe Juliana Cornelia de Lannoy; bij gelegenheid van haar ed. treurspel, genaamd de Belegering van Haarlem

- Wat eedle zangster laat zich hooren,
 En spreid hier Haerlems lof ten toon?
 Wie kan, door onnavolgbaar schoon,
 Zo hartverrukkende elk bekooren?
- r. 5 Wie is 't die ons zo dier verplicht,
 Terwijl hij, Haerlems burgerheeren
 En grooten Ripperda ter eeren,
 Bij d'Amstel een gedenkzuil sticht,
 En, maalende ons de deugd, met heldenloon beschonken,
- r. 10 De zucht voor 't vaderland zo loflijk weet te ontvonken?

- ô Zinnenstrelster, Hemelspruit,
 ô Dichtkunst, die de stervelingen
 Met recht naar eeuwige eer doet dingen!
 Wien koost gij heden daartoe uit?
- r. 15 Wie van Apolloos echte zoonen,
 De voedstertelgen uwer gunst!
 Ziet thans, voor zijn verheven kunst,
 Zijn' schedel weer met lauwren kroonen?
 Of schenkt een onbekende ons hier een' eersteling? ...
- r. 20 Wie is het die van u zo groot eene eer ontving?

Kan 't weezen, wil ons 't openbaaren,

- ô Dichtkunst! Meld ons wie... Maar! Hoe!
 Wat hoor ik? Roept gij reeds ons toe?
 ô Ja! Gij wilt het ons verklaaren!
- r. 25 Gij roept ons minzaam toe: „ ’t Is geen
 „ Dier wijdberoemde letterbraaven,
 „ Die onvermoeid op ’t kunstspoor draaven,
 „ En in myn’ dienst hunn’ tijd besteên:
 „ ’t Is de eedle zangheldin, die Grooten LEO dichtte,
 r. 30 „ ’t JULIANA, die dit groote werk verrichte”.
- Wat vreugd! Zijt gij ‘t, ô schrandre maagd!...
 Begunstigdste der zanggodessen!
 Leef in den rei der dichtersessen,
 Daar Neêrland billijk roem op draagt.
- r. 35 Plaats u, door onnavolgbre werken,
 Bij letterhelden van ons land;
 Maak u, door uw gespitst verstand,
 Als De Neufville, en als Van Merken,
 Zweerts, Steenwijk, Pater, Nomsz, door vruchten van hunn’ geest.
- r. 40 En *Zelf* te denken, groot, bemind, geächt, gevreesd!
- De Vrijheid, lang door dwingelanden
 Geboeid aan vreemde heerschappij;
 Doch eindlijk, wars van tirannij,
 Bijna ontrukkt aan slaafsche banden:
- r. 45 Een heerscher, die, door overmagt
 En list gestaêg in ’t werk te stellen,
 De hoop der vrijheid zoekt te vellen.
 En ’t alles streng te kluistren tracht:
 Wat wondren heldendeugd in ’t onheil doet verrichten,
- r. 50 Die zelfs, schoon overmand, ’s verwinnars wraak doet zwichten.
- Het woest geweld, in ’t eind door dwang,
 Ten koste van zo veeler leven,
 Verwinnaar in den strijd gebleven,
 Tot Haerlems droeven ondergang;
- r. 55 Daar Kenau, de eer en roem der vrouwen,
 Met Brederode en Hasselaar,
 Hun dapperheid in ’t grootst gevaar
 Op ’t wonderlijkst ons doen beschouwen:
 Dit alles word ons, door uw krachtig kunstpenseel,
 r. 60 uitmuntende afgeschetst, op ’t leerzaam schouwtoneel.
- Wat geeft CORNELIA weêr blijken,
 Hoe oeff’ning en ervaarenheid,
 Gepaard met keurig kunstbeleid,
 Haar’ geest, haar’ eedlen geest verrijken!...
- r. 65 Van hier, Vertolkers, slaafsch geslacht.’
 Door avrechtse eerezucht aangedreven,
 Gij, die niets kunstrijk, niets verheven,

Dan Gauler hersenvruchten aecht:
Of zijt gij niet gezind om kunst naar waarde te eeren,
r. 70 Laat dan haar ijver u het zelfontwerpen leeren.

ô Roem, ô luister van uw' tijd!
LANNNOY, die streelend kunt verplichten,
Nooit moet gij in uw pooging zwichten
Voor 't grimmig woeden van den Nijd.
r. 75 Misschien dat dit gedrocht zijn tanden
Reeds scherpt tot kwetsing van uw' lof;
Misschien vind reeds zijn vitzucht stof;
Om u, als andren, aan te randen:
Maar troost u, dat hij nooit dan op zichzelfden woed,
r. 80 Als 't jeugdig dichterdom zijn schichten voelen moet.

Wat eerbewijs hebt gij te wachten!
Wat glorie word u reeds voorspeld:
U, die zo menig' dapper' held.
Verëeuwigd voor de nageslachten.
r. 85 Zag Haerlems achtbaar burgerheer
De onsterfelijkheid uit 's hemels zaalen
Tot Haerlems burgren nederdalen (*),
Diezelfde onsterfelijkheid daalt neêr;
Zij wenkt u vrindlijk toe, daar zij van 's hemels boogen
r. 90 Een eeuwige eerekroon u toereikt, voor elks oogen.

Door dit vooruitzicht aangespoord,
Kan niets voortaan u meer beletten
Uw schreên op 't kunstpad voort te zetten.
Vaar voort dan, ja, vaar moedig voort:
r. 95 Zo worde alom, met blijde klanken,
Gewaagd van JULIANAAS lof;
Zo vindt het vrije Neêrland stof
Om u voor uwe vlijt te danken;
En Haerlem, 't geen gij thans zo schoon eene eerzuil sticht,
r. 100 Blijf' haarer helden eer u eeuwen lang verplicht!

EER VOED KUNST

Amsterdam 1770

1D Hoog welgeboren jonkvrouwe Juliana Cornelia de Lannoy

Voortreffelijke Maagd, meer om uw vlug verstand,
Dan om den luister van uw edlen Stam te prijzen;
Gij, die de Dichtkunst schonk aan 't kwijnend Nederland,
Op dat, schoon 't al verviel, haar roem ten top mogt rijzen!
r. 5 O Nimf, wier kloeke geest, reeds un uw vroege jeugd,

- Door onnavolgbre schers alom zich heeft doen kennen;
 Die, daar ge uw poogen wijdt aan wijsheid, kunde, en deugd,
 Uw rijmen durft aan 't juk der fiere rede wennen;
 Die de Amstelschouwburg vaak, zo ijvrig en zoo mild,
- r. 10 Als ge in zijn laarzen tradt, met handgeklap verëerde;
 En op wier naam de tijd voortaan de tanden spilt,
 Schoon reeds een wreede vlam dat hoog tooneel verteerde.
 'k Zie, dunkt me, dat een bos u stijge in 't aangezicht.
 LANNROY, daar ik u verge uw eigen lof te hooren:
- r. 15 Dan, schoon 't ons weinig voegt, door kunstloos maatgedicht
 De zuivre melodij van uwen zang te stooren,
 Dat tog uw nedrigheid mijn liefde tot uw kunst
 Geen Hollandsch regt betwiste om rond en vrij te spreken.
 Die liefde spoort mij aan om van uw waarde gunst
- r. 20 Een vlugtig oogenblik voor dit verhoog te smeeken.
 Een dierbaar Boezemvriend (*) heeft straks mij meegedeeld,
 Dat onze kennis u ligt aangenaam zou weezen.
 Betaamlijke eigenmin werd nooit zoo zoet gestreeld!
 Gij wilt het!.. 'k ben bereid, 'k zal u wie 'k ben doen leezen.
- r. 25 Ik bad van kindsbeen af de Zanggodinnen aan,
 'k Heb menig kostlijk uur in haaren dienst gesleeten,
 En wenschte roekeloos eens mee ten rei te gaan,
 Op 't spoor van 't Zangrig Rome en Nederlands Poëten.
 Ik sloeg een leergraag oog op al het ruim verschiet
- r. 30 Dat ons 't geschichtboek maalt van de afgeloopen jaaren.
 En zag, (o zwakke troost!) dat kommer en verdriet
 Voorheen als nu het lot van Adams neeven waren.
 Ik dacht en wederdacht, en vond allengs en meer
 Een ijdel waar 'ik in 't eind mij zelf in moest verliezen,
- r. 35 Als ik bij Plato's School of strengen Zeno's leer
 Een leidraad zocht, om 't pad ter waarheid bij te kiezen.
 'k Zag soms opmerksaam op naar 't glinstrend hemelvlak,
 'k Deed bij natuur en kunst alom mijn aandacht rennen,
 Nog streefde ik hooger, ja, tot boven 't Starrendak,
- r. 40 En 'k mogt mijn laagheid bij Gods wondre hoogheid kennen.
 'k Zie eindlijk, welgetroost, ten koste van mijn tijd,
 Wat zijde ik immer kieze om verder door te breeken,
 Ik zal, in tegenwil van al mijn moeite en vlijt,
 Bij 't rijzen van den rug des kunstbergs blijven steeken.
- r. 45 En nu mijn meeste kracht der koopzorge is verpand,
 Sinds wij, (God lof!) in 't zoet des Egtknoops deelen meugen,
 Ziet voords mijn eng vernuft zijn vrijheid nog vermand,
 En teert vast op 't geloof van 't ongetrouw geheugen.
 Maar egter, hoe het gaa, mijn dichthulk bouwt nog zee,
- r. 50 Slegts wachten we ons, van ooit een verren togt te waagen.
 'k Ben ras voor mij voldaan. Mijn eierzucht is te vree,
 Als ik mijn vennoots kruin de lauwerkroon zie draagen.
 De bloei der schoone kunst gaat mij het naaste aan 't hart;
 'k Acht dien oneindig hoog, ver boven al mijn poogen.

- r. 55 'k Zou daar aan al mijn werk opoffren zonder smart,
 En lachchend al 't gerijm doen branden voor mijne oogen.
 Voor vrienden ben ik ligt meer streng dan mij betaamt,
 Naar 't luttel doorzicht dat mijn staat mij liet verkrijgen;
 Dog, schoon bescheidenheid mij somtijds maak beschaamd,
- r. 60 'k Zal niemand hunner ooit zijn kunstgebrek verzwijgen.
 Dan, bij de Huisgoon, die mijn bijgeloof verkoor,
 Is vriendschap boven kunst op de eerste plaats gezeten.
 Mijn trouw is als het goud; zij staat de vuurproef door
 En 'k zou om vriendenheil mijn eigen nut vergeeten.
- r. 65 LANNOY, zie daar een schets van mijne Beeltenis,
 Waarin, hoezeer 't peseel u weinig moog behaagen,
 Nog ligtlijk hier of daar een trek te vinden is,
 Die, ondanks al 't gebrek, uwe achting weg mag draagen.
 Weervaart mij het geluk van niet geheel en al
- r. 70 Na deezen eersten stap te worden weggezonden,
 Ligt, dat uw ommegang wel dra beschaaven zal,
 Al wat er boersch en slecht wordt in mijn stijl gevonden:
 Des, dat ik, daar ik slaave om zelfverbetering,
 Eerlang met beter regt naar uwe vriendschap ding.

PIETER VAN BRAAM

1773

* De beroemde Van der Waal

1E Aan de hoog welgeboren jongvrouwe, Juliana Cornelia baronesse De Lannoy; bij de te rug gave van Haar handschrift: De ware liefde voor het vaderland, van het welke Zij mij, na de bekrooning van onzer beider Dichtstukken op dat onderwerp, bij het Leydsche Kunstgenootschap, de lezing vergund hadde. KNIEDICHT.

- Een woeste Thamyris, van eigenliefde dronken,
 Moog, door den wierookdamp van Vriendenlof verblind,
 Vermetel met den naam van Heldendichter pronken,
 En wanen, dat zijn zang der Muzen zang verwint!
- r. 5 't Zij verr', dat ooit mijn geest tot zoo verr' zich vergeten,
 Mijn oog zich sluiten zou voor eigen kunstgebrek;
 Of dat een luttel roems, 't geval ten dankt te weten,
 Mijn lichtbegoocheld hart tot zelfgevelei verwekk'.
- Neen, eedle Dichteres! 'k erken mijn onvermogen:
- r. 10 Het Dichtvuur, dat mij blaakt, ben ik aan U verplicht;
 En wilde ik, U ten hoon, op Kunstlauwriieren bogen,
 Dier trotschheid waar de straf van Thamyris te licht.

BILDERDIJK

1F In honorem divinae poëtriae, Julianae Corneliae, nobili lanoviorum stirpe oriundae, quum laudes cantaverat heroum belgicorum, qui novalem ab Anglis victoriam reportaverant ipsis Nonis Agusti

- Bezing LANNOY den roem der wakkre Heldendaderen,
 Betemmers van 't geweld van d'ongetemden Brit;
 Hoe zwelt haar eedle borst van 't bloed van hare Vaderen!
 Hoe wordt zij door de zucht voor 't Vaderland verhit!
- r. 5 Niet anders blaakte 't hart van die Bataafsche vrouwen,
 Wier hals zich nooit gewende aan 't juk der slavernij,
 Terwijl ze op 't Krijgstooneel bij 't bloedig nederhouwen,
 Gemaals en Vaders moed versterkten van nabij;
 Of 't zeerijk Oorlogsvolk, met rijken buit omhangen,
- r. 10 't Lofgalmend welkom boôn met groenbekransten hoofd'.
 ô Eedle Zangeres! Ô Goddelijke Zangen,
 Die de eeuwigheid verduurt, Tyrtéus zang verdooft!
 Vaar voort, Heldin, vaar voort der braven moed te ontgloeien,
 En 't dankbaar Vaderland aan uwe Kunst te boeien!

JANUS GROTIUS

1G Bij het ontvangen van den zilveren eerpenning, waarmede het Dichtstuk van wijlen jongvrouw Juliana Cornelia, Baronesse de Lannoy, getijeld: „Aanspraak van Keizer Karel den Vijfden, bij de Overdragt der Nederlanden, aan zijnen zoon Filips den Tweeden, door het Dichtlievend Genootschap, onder de spreuk: KUNSTLIEFDE SPAART GEEN VLIJT was bekroond.

- 'k Ontvang, mijn Aristarch! Deez' Eermunt uit uw hand! –
 Aandoenlijk oogenblik! – ô Ja: -- Ze is ons onttoogen,
 Die door haar' fieren zang dit Koor – gantsch Nederland,
 Boeide aan heur zuivre Lier en Godlijk Dichtvermogen! –
- r. 5 En Gij, ô zaalge Schim! Gij, die in KARELS TAAL,
 Naast Orfeus FEITH, U hebt de onsterfelijkheid beschooren:
 Toen uw reeds veege hand, voor 't zangrijk Leeuwendaal,
 Deed, in een Puiktafreel, Bataafsche Deugden glooren!
 Beziel mijn zweogend hart: -- daar 'k in den naam van Een',
- r. 10 Die uw doorluchtig bloed voelt kloppen in zijne aadren,
 (Dat bloed, dat bruischte door uw maagdelijke leên,
 Als Gij de grootheid zongt van onze braave Vaadren!) –
 Daar ik --: maar hoe! Wat licht! Rust, -- rust, omflooerste Lier!
 „Kan 't sleepend roulied aan een' Hemelling behaagen!
- r. 15 „ [Dus roept Ge zelf ons toe, vol Godlijk ijvervier!]
 „ ô Neen: - Zie JULIANE een grootscher Eerkroon draagen!''-
 Mijn oog besproeit nogthans dit zilver met een' traan! –
 Uw kunst, nog meêr, uw hart, waar 't Englendom op staarde,
 Bekoorde aan heel dien Stoer. – De Hemel lachtte U aan,

- r. 20 En lokte U naar omhoog. – Gij waart te groot voor de Aarde!
 Gij moest een Engel zijn! – en, 't scheiden viel U ligt. –
 Dan, -- eer Gij voor Gods Troon bestond te Zegevieren.,
 Vlogt noch (helaas! Voor 't laatst!) in schildrend Heldendicht,
 Uw hand voor Batoos Kroost, Vorst KARELS eerlaurieren. –
- r. 25 Toen, -- schooten de Englen toe! – Gij leid't de Dichtpen
 En bleeft, verhemeld, op noch grootscher zege staaren; (neêr!—
 Begroet door Helden, die, van 't Perk der Eeuwige Eer,
 Uit uw beroemd Geslacht, tot God zijn opgevaaren! –
 Zoo stijgt een Adelaar, klapwiekend, van deeze Aard. –
- r. 30 Zoo mag de blanke Deugd Gods gloriepalmen plukken,
 In 't Rijk der Eeuwigheid, voor haar alleen, bewaard. –
 Ja, - zoo, zoo blijft ge ons oor, -neen, -Serafs zelfs verrukken!-
 Want, - schonk de Godheid aan LANNOY een' eedler Prijs!-
 Haar Naam trotzeert den Dood. – Ziet, Dichters! Hier 't Bewijs!.

T. van LIMBURG

1782

Bijschriften op het afbeeldsel van jongvrouwe Juliana Cornelia baronesse de Lannoy

1H

- Dat de Oudheid dartlend veil, met wijgaardblaân gemengeld,
 Om 't achtenswaardig hoofd van haar Sofooklen vlecht';
 Der helden eerlouwrier, met Kunstloof saamgestrengeld,
 Voegt op deze eedle kruin met meer dan dubbel recht,
- r. 5 Eerbiedigt in dit beeld, Bataafsche Landgenooten,
 Zoo gij voor 't Vaderland niet gantsch gevoelloos zijt,
 Een bloed, voor uw belang in 't veld van eer vergoten:
 Een' Dichtgeest, die zijn' roem aan d'uwen heeft gewijd!

BILDERDIJK

1I

- Het wonder van Parnas, de luister harer dagen,
 De Sappho onzer eeuw, en de eer van haer geslacht,
 Die Pindus Zegeloof tot driewerf weg mogt dragen,
 Wie zelfs van Ruslands troon een lauwer werd gebragt:
- r. 5 Die Flaccus schreden drukt, Corneilles roem doet zwichten,
 Is de Eedle DE LANNOY, vergood door deugd en dichten.

J.W. BUSSINGH

1J

- Dit is LANNOY, wier Geest, bestraald met Godlijk vuur,
 In Lier- en Heldendicht de Kunst huuwt aan Natuur;
 Met Neêrlands Dichtenrei driewerf in 't strijdperk rukte;
 En driewerf voor hun oog den fieren Lauwer plukte:

- 1K
r. 5 Gij! Die den Belg de gaaf der schoonste Kunst ontzegt –
Beschouw dit Beeld en bloos! – ’t Is alles wederlegd!

R. FEITH

1L
Dit maagdelijke beeldt is dubbel waard gekroond,
Door Poëzij, die ’t brein; en deugdt, die ’t hart bewoond.

J.A. van GOOR den OOSTERLINGH

1780

- 1M
Tot Roem van haare kunne en vaderland geboren,
Is rang en aanzien ’t minst, van ’t geen Haar onderscheid:
In HAAR is Bato’s erf het zeldzaam goed beschoren,
Een Vrouw, die door Natuur ten Zangberg opgeleid,
r. 5 Den schoonsten prijszang doet bij ’t grootscht Toneeldicht horen,
Bestempeld met het merk der onvergankelijkheid.
Men vraag’ niet, welke blaên om deezen schedel passen?
De palm der Zegepraal schijnt voor LANNNOY gewassen.

J.A. van GOOR den OOSTERLINGH

- 1N
Bij d’éeersten stap op Helicon,
Den schoonsten Lauwertak te plukken,
Dien immer jonge Dichter won:
Zich voor te doen in puik van onnavolgbre Stukken,
r. 5 Die Neêrland’s adel, volk, en zangrenkoor verrukken.
Dit glorieijke maagd! Mogt U- alléén gelukken.

DEZELFDE

- 1O
Met meer dan mannenmoedt, langs zelf-gebaande wegen,
Is JULIANE’s Nimf ten top van Kunst gestegen:
Haar leidsvrouw was Natuur; de vlijt, haar tocht-genoot:
Waar zij heur treden wend, streefd de Eer haar juichend tegen,
r. 5 En scheidt voor haaren voet een nieuwe Lauwerloot;
Daar, toen Vorst Leö’s deugd van haare lippen vloot,
Met de onderdrukte Vest, aan Spaerne’s boord gelegen,
De Musen luisterden, en, luisterende, zwegen;
Apoll’ het maagdelijn zijn’ eigen Cijther bood,
r. 10 En haar bekroonde, om strijd met d eopgetogen Negen.

J.A. van GOOR den OOSTERLINGH

1780

1P

- Zie daar de Zangeres, wier gaêloos Dichtvermogen
Uit harten, diep geroerd, meêr traanen perst naar de oogen,
Dan, toen de norsiche Ibeêr de vrijheidt hield in prang,
De Maagd van Neêrland schreide om Haerlem's ondergang.
r. 5 Des mogt Zij, kon men slegts die vloeib're paerels snoeren.
Daar van een hoofd-cieraad bij hear Lauw'rieren voeren.

DEZELFDE

1780

1Q

Aan Houbraken

- Vlect, ed'le Kunstenaar, om 't hoofdt der Zangeres,
Door Pindus Lauwerkrans, een takje van Cijpres;
Besluiet 't beeld met floers, geef Scepters in zijn' handen,
Gekruist met wanhoop 's pook in de omgekeerde Kroon;
r. 5 En hang het voor 't gordijn, aan Rotte of IJ, ten toon,
Als Melpomeen der Nederlanden.

J.A. van GOOR den OOSTERLINGH

1R

- In 't nieuw ontsloten oeffenperk,
Tot driemaal d' eereprijs der Dichtkunst weg te dragen,
Is zeker meer dan maagdewerk:
's Lands treurtooneel te doen van haaren Kunstroem wagen,
r. 5 Schijnt meede een ted're vrouw te sterk:
Maer door verheven zang, geijkt met Febus merk,
De wijze Monarchin van 't Noorden te behagen,
Heft, met HAAR' naam, LANNOY, Uw gloerie aan het zwerk.

DEZELFDE

1S

- Uw wezen, DE LANNOY, naar 't leeven af te maalen,
Vermag de kunst, als 't blijkt aan die dit Beeld beziet;
Maar wat uw' geest betreft! De kunst vindt hier haar palen,
Houbraken schetst dien niet.
r. 5 Het bleef uw eigen taak in cierlijk Dicht te ontdekken,
Wat geest uw pen bestiert, wat hart uw borst bewoont:
Men kent vernuft en deugd aan 't schoon der juiste trekken,
Die de eedle Dichtkunst kroont.

GREVEN

1T

Zie daar de hand, den mond, waar de eer der Kroonpoëeten,
LANNOY, de luit meê streelt, en grootsche versen zingt;

- Wen zij, verrukkingvol, van Febus geest bezeten,
Euterpe en Melpomeen bij beurt naar de eerkroon dingt.
- r. 5 Kunstfakkels onzer Eeuw! Beroemde Puikverstande!
Wat zet deez Zangheldin uw kunst al luister bij!
Ge eerbiedigt in LANNOY het beeld der Poëzij,
De tiende Dichtgodes, 't Sieraad der vrijë Landen:
Daar zij, door Febus met een Godlijk vuur bestraald,
- r. 10 Gelijk de Dagbodin bij zo veel starren praalt.

T. van LIMBURG

1780

- 1U
Gij, van Apol bezielde door 't wonder Dichtvermogen,
Dat woeste driften stilt, van bloodaarts helden maakt,
En ongevoeligst mensch de traanen perst uit de oogen;
Wier ernst geen Epikuur, wier boert geen Zeno wraakt;
- r. 5 Die pas in 't strijdperk treedt, of keert met zege weder!
Aanschout dees beeldtenis: het is LANNOY – knielt neder!

JOAN de STOPPELAAR

1V
De tiende zanggodin, die hart en ooren streelt,
Als zij, met eer bekroond in 't koor der wetenschappen,
Den schouwburg davren doet van 't roemrijkst handenklappen;
De groote JULIANE aanschout gij in dit beeld.

UYLENBROEK

1780

1W
Dit 's d'Eed'le de LANNOY, door dicht en deugd verëngeld,
Verëerd met Neêrlands liefde en Pindus zegekroon;
Der kunsten Schutsvorstin heeft zelf van Ruslands troon
Een' eerlouwrier om 't hoofd dier Melpomeen gestrengeld.

S. van der WAAL

Lofdicht aan het begin van *Dichtkundige werken van Juliana Cornelia Baronesse de Lannoy*

1X Op het tijtelvignet

- De vindingrijke Poëzij
Zit hier in 't lagchend loof,
Van knaagend leed en zorgen vrij,
Voor nijd en laster doof.
- r. 5 Haar deftig hemelsblauw gewaad,

- Dat starrenglansen spreidt,
Schetst haar verheven afkoomst, staat
En fiere majesteit.
De nooit verdorrende eerlaurier,
- r. 10 Die 't breinrijk hoofd omringt,
Is 't loon van haar vergode lier,
Zoo vaak zij speelt, of zingt.
De Wichtjes, die haar zij bekleên,
Verbreiden haaren lof,
- r. 15 En toonen vol bevalligheên
De milde keur van stof,
Waar doorze, in 't zangrig Leeuwendaal,
Elks hart aan zich verbindt,
En 't blinkend zilvren lofmetaal,
- r. 20 Ja 't klinkklaar prijsgoud wint.
Hoe juist, hoe keurig stelt dit beeld,
Dit vriendlijk aangezicht,
Waar wijsheid, deugd en kunst in speelt,
LANNROY in 't helder licht!
- r. 25 Zij is het zelv, die schrandre Maagd,
Die eedle Puikdichtres,
Waar Nederland zijn' roem op draagt,
Als tiende Zanggodes.

J. van SPAAN

1.2. Lofdichten op Margareta Geertruid van der Werken

2A Op WILLEM den VIERDEN heldendicht door mejuffrouw Margareta Gertruid vander Werken

- Behaagt het dan aan uwe groene jeugt,
O schrandre Maagd! Der Zanggodinnen vreugd!
Beschonken met bevalligheid en deugd,
Uw voet te zetten:
- r. 5 Niet op een weg met rozen overspreid,
Daar Silvia haar' Koridon verbreedt,
En daar de liefde op 't geestigst streelt en vleit,
En spreit haar netten;
Daar Zefyrus, van geen orkaan ontrust,
- r. 10 Door 't lommer ruischt, en boet zyn' graagen lust,
En zuchtjens loost, als hy zyn Flora kust,
Die geurig rieken:
Of daar Diaan, verzeld van haaren stoet,
Wordt door den zang van Filomeel begroet,
- r. 15 Wanneer de kim verthoont den schoonsten gloed
Na 't uchtentkrieken.
Begeeft gy u naar 't bloedig oorlogsveld
Daar Mavors heerscht? Belloon de wetten stelt?
Verdraagt uw oog dat menig dapper Held
- r. 20 Daar ligt verslagen?
En kan het u, zo minnelyk van aart:
Dat de oorlogstoorts zo veel verwoesting baart,
Dat hier en gins de heiren staan geschaart,
Zo zeer behaagen?
- r. 25 Ei keer, schoon u die graage lust verwon,
Een schoone Nimf ontwykt de heete zon
In 't stille woud, by 't ruischen eener bron,
En schept genuchten,
Als zy, in 't groen gezeten zonder schuld,
- r. 30 Een oorlogskreet, die al de lucht vervult,
Een zwaveldamp, dien haare reuk niet duldt,
Daar mag ontvluchten.
O MARGAREET! Gun dat ik u belet
Dat gy dus graag de schelle krygstrompet
- r. 35 Aan uwen mond en zachte lippen zet;
Laat u bekoren
De zoete fluit of 't zevenmondig riet,
Speel Galathé, daar zy haar liefde biedt,
Verschrik ons niet door een ontzachlyk lied,
- r. 40 Maar streel onze ooren.
Doch welk een toon, wat zang verrukt ons hart!
Die heldenwyz' baart geenszins schrik of smart,
Maar wekt een moed, die fier en onbenart
Naar de eer durft te streeven.
- r. 45 Is dit de Zwaan die ons verwellekoomt,

- Die eertyds zich by Kromwyks dicht geboomt',
Alwaar de Vecht met kruiden is bezoomd,
Zo heeft verheven?
- r. 50 Neen, 't is een Maagd, die 't hart ten oorlog prest,
Die moedig stapt langs de omgewroete vest,
Daar menig valt, zieltogende en gekwest,
Bij rook en vonken.
Zy maalt de kragt der Bondgenooten vuist,
Die wegsleept, velt, en doordrint onbezuist,
- r. 55 Als of een zee door dam en dyken bruischt,
Van moordlust dronken;
Het zy hun moed der Gaulen wapens terg'
By Hochsted, of verschrikten Schellenberg,
Of Ramellies, daar bloed, en brein, en merg
- r. 60 Bevekt de landen;
Daar FRISO, als de Maçedoonsche held,
De sterkte breekt zyn 's vyands met geweld,
Aan 't hoofd zyn 's volks, dat alles nedervelt,
Of slaat aan banden.
- r. 65 Triomfen, ach ! met bloed te wreed geverfd,
Daar menig held wel eeuwige eer verwerft,
Maar teffens al te deerlyk 't leven derft,
Van één gehouwen.
Het levenslicht dat zo veel heils belooft,
- r. 70 Wordt, bittere smart ! het vaderland ontroofd,
Niet in den kryg, maar in den vloed gedoofd,
Met 's volks vertrouwen.
De Zangheldin verpoost door vreugd die rouw,
Als uit den schoot der hooggeboore Vrouw
- r. 75 Een spruit ontstaat, de vrucht van 's Prinsen trouw,
Die schoon zal bloeien.
Dit 's 't voorwerp van dees braave heldenluit',
Dat vroeg al muntte in alle deugden uit,
Wiens hoofd eerlang veel wetenschaps besluit,
- r. 80 Wiens tong zal boeien.
Zy zingt die Prins, zo wel, zo teêr bemind,
Die, toen zyn jeugd tot huwen werdt gezind,
omhelsde als bruid een 's groten Koningskind,
Naar zyn waardyë.
- r. 85 Zy viert dees Trouw vol uitgeleeze praal,
En zet haar voet in 's Vorsten bruiloftszaal,
Daar springt de wyn, zich spiegende in den schaal,
Daar 's lekkernye.
Daar na voelt zy noch meer haar' lust verwekt,
- r. 90 Wanneer die Vorst al 't land tot Schutsheer strekt,
Daar hy van 't volk de harten tot zich trekt,
Die hem aanbidden.
Zyn edle moed, begaan met 's lands elend,
Stygt fier te paarde, en voert den kling, en rent,
- r. 95 Wyl hy alom der Staaten benden zendt,

- En waakt in 't midden
 Die heldre zon verspreit zyn vredelicht,
 Waar voor 't gespook des oorlogs beeft en zwicht,
 Het Vaderland is aan zyn deugd verpligt
- r. 100   Het ademhaalen.
 De Schelde ziet haar Bergenopdenzoom,
 Dat in 't beleg zich hield zo braaf, zo vroom,
 Doch snel verrast als in een veegen droom,
                           Op nieuw bestralen.
- r. 105 Maar welk een klacht, wat akelig geschreeuw,
 Bedwelmt op nieuw des Hollands fieren Leeuw,
 Daar hy veel heils zich spelde? Een schooner eeuw,
                           En gouden ' tyden?
 Dees Clio treurt, ô al te bittren ramp!
- r. 110 Zy ziet, helaas ! des Prinsen levenslamp
 Vergaan, gedooft in eenen rook en damp,
                           O smertlyk lyden!
 Daar ligt van 't land de wellust en de hoop,
 Wiens wyze mond van enkel honig droop,
- r. 115 Wiens zuiver hart nooit wrevlen moed bekroop,
                           Maar mededoogen.
 Gewis deez' galm bleef klaagende, als verstikt,
 Zo niet een straal des hemels hadt geblikt,
 En 't vorstlyk huis niet gunstig hadt verkwikt
- r. 120   De treurende oogen.
 Hoort, hoe verbreit dees wakkre Zangheldin
 Met lust den lof van de edele Vorstin,
 Die 't land bezorgt met moederlyke min,
                           En stelpt zyn wonden.
- r. 125 Het droevig oog zet weer een' zoeten lonk,
 Als zy de Spruit des stams die heerlyk blonk,
 Een gift zo schoon als oit de hemel schonk!
                           Ziet toegezonden,
 Wier bloessem spelt het rypste en duurzaamste ooft,
- r. 130 Dat door het vuur der wysheid wordt gestoofd,
 Omheint van glans die nooit worde uitgedoofd:
                           De vreugd der steden.
 Myn Dichteres zingt op een blyden trant
 Die zoete hoop van 't vrye Nederland,
- r. 135 Voor wien elks hart in zuivre liefde brandt,
                           En stort gebeden.
 Wie is 'er toch die in haar vreugd niet deelt,
 Als haar dees Prins, daar 's Vaders aart in speelt,
 En KAROLYN', die 't hart der Vorsten streelt,
- r. 140   Houdt opgetogen?
 O Zangeres, die als een jonge bruid
 Zo lieflyk zingt, wat dank verdient uw luit?
 Gy die gelyk een bie op 't geurigst kruid,

Zyt uitgevloogen.

PHILIP ZWEERTS

**2B Op de uitgaave van Willem den Vierden, in heldendicht. Door mejuffrouw
Margareta Geertruid vander Werken.**

Volgde eertyds de * Vechtsche Zwaan,
Toen Hy WILHEMS lof trompetten,
En in heldren dag mogt zetten,
’t Spoor op van den Mantuaan;
r. 5 Thans mag ’t eene Maagd gelukken,
Loof op Pindus kruin te plukken!

*De Heer L. Rotgans.

’t Belge u niet, gemyterd Sticht,
Dat de blyde Ryn – Najaaden,
Vrolyk dartlen, spartlen, waaden;
r. 10 Daar ze in sierlyk Heldendicht,
Langs de Leidsche klavervelden,
FRISOOS deugden hooren melden.

FRISOOS deugd! Hoe, zangeres
Wekt die naam uw oog tot weenen?
r. 15 Is uw blozend rood verdweenen?
Zoektge voor Lauwrier, Cypres?
Brenge dit uw bedaarde zinnen
Het voorleedne weêr te binnen?

Denktge noch hoe zyne min,
r. 20 op het noemen van Oranje,
Trof de Kroontelg van Brittanje,
’s Lands aanminnige Vorstin?
Of doet u ’t herdenken beeven
Datge Hem den geest zaagt geeven?

Billyk zuchtge, doch schep moed;
r. 25 Zweeft zyn ziel, al ’t aardsch onttogen,
Boven lucht en starrenboogen:
Hy herleeft in edel bloed!
In een bloed ’t welk aan de vryheid,
r. 30 Dierbaar heil voerspelt en blyheid.

Droog uw’ traanen, ban uw’ smart;
VAN DER WERKENS Dichtgedachten,
Zweeven, als op Feniksschachten,
Streelen de ooren, treffen ’t hart:

r. 35 Daar ze poogt op Heldetoonen,
Vierden WILHEMS Deugd te kroonen.

’t Lust my dan een Letterkrans
Op dit breinryk hoofd te zetten;
Spyt de Nyd, die ’t wil beletten,
r. 40 Schrandere brein, zo ryk van glans !
Wie uw’ yver ook moog’ wraaken,
Ons kan uw gezang vermaaken.

Schaft Ge zo veel lekkerny
In de Lente van uw leeven,
r. 45 Wat zal ons de Herfst niet geeven,
Vruchten, grooter van waardy;
Wen Ge door uw puikgedichten
Neêrlands zangkoor blyft verplichten.

Volg dus na het loflyk Spoor
r. 50 Van drie schrandere KATRYNEN,
Die als flonkerstarren schynen
In Apolloos Tempelkoor.
Tragt, in ’t zingen wel bedreeven,
Deeze in vlugt voorby te streeven.

r. 55 Laat die zucht tot edle kunst
Niet verkoelen nooit versterven,
Maar u altoos doen verwerven
Yders achting, liefde en gunst.
Schenk meêr keur van Dichttafreelen,
r. 60 Waar in geest en vinding speelen.

Zo beklimt Ge door den tyd,
Langs de steile wenteltrappen,
De Eerkapel der weetenschappen;
Daar tot loon voor moeite en vlyt,
r. 65 Gy uw hoofd zult zien versieren,
Met een krans van lauwerieren.

Ja, zo lang de gryze Ryn
Komt langs Leidens muuren stroomen,
En zich, schaduwryke boomen
r. 70 Spieglen in het kristalyn;
Zo lang zal men kunst waardeeren,
En uw Naam in WILHEM eeren.

G. MUYSER
Tempore & Studio

*Utrecht,
den 28. January 1756*

**2C Op WILLEM den VIERDEN, In Heldendicht beschreeven door mejuffrouw
Margareta Geertruid van der Werken.**

- Wie is verliefd op onnavolgbre klanken?
Die tree gerust dit schoone dichtperk in ;
En wil met my deez tiende Zanggodin ,
Voor 't heerlyk stuk, zoo luisterryk, bedanken :
r. 5 Zy zet der kunst een' schat van vinding by,
Gekast in 't goud van zuivre Poëzy.
- Nu spant de vreugd, de dankbre vreugd, myn snaaren,
Ik ga ten rei op VAN DER WERKENS lier;
En volg Haar na, daar Zy met grootschen zwier
r. 10 En speelt en kweelt en dobert op de baaren
Der Poëzy: wyl niets Haar drift belet,
Nu Zy die kunst in 't volle daglicht zet.
- Zy was belust Vorst FRISO's deugd te roemen;
Dus, afgerecht in keur van toon en maat,
r. 15 Vergast Ze 't oog op heldendichtsieraad,
En strooit voor ons deeze uitgekijpte bloemen:
Met eige hand in Clio's tuin vergaard,
En tot een krans voor 't heldenhoofd gespaard.
- Zy kan, Zy wil, zyn' grooten roem verheffen,
r. 20 Haar Fenixveêr vereeuwigt zynen naam:
Hoe ! is hier toe een maagdehand bekwaam !
Weet Ze in Haar jeugd die kleuren reeds te treffen !
Wat zien we dan, als eens die morgenzon
In vollen dag praalt op den Helicon?
- r. 25 Haar wakker brein, door eedel vuur aan 't branden,
Heeft WILLEMS beeld zoo geestig afgemaald ;
Dat zelfs Apoll', wiens gunst Zy heeft behaald,
Dit kunstjuweel, verheugd met eigen handen,
In 't heiligdom der dichtren hangt te pryk;
r. 30 En stelt Haar lier aan Rotgans lier gelyk.
- Hoe dreunt Haar stem by 't klatren der musketten,
Als Zy den Vorst ten oorelog verzelt;
Zyn' heldenaart en kloeke deugd vermelt,
By 't slaan der trom en steeken der trompetten:
r. 35 Dan ryst Haar toon by 't ryzen van zyn' moed,
En kroont in 't eind hem met een' lauwerhoed.
- Maar ook hoe zacht en lieflyk kan Ze speelen,
Wen Ze ons verhaalt het Akensche verbond;
Dan vloeit een dauw van blydschap uit Haar' mond,
r. 40 Dan weet Ze een lied, een rollend lied te kweelen:
En voert, gehuld met een' olyvenkrans,

Gantsch Leeuwendaal op 't vreedeveld ten dans.

- Vlecht dan Haar' naam, ô Febus lievelingen!
Vlecht dan Haar' naam, het wordt u toebetrowd,
r. 45 Op paerlemoer met eeuwig blinkend goud,
Meldt, hoe Zy wist in 't dichttrezor te dringen,
Hoe Ze, opgewiegd door 't vriendlyk Negental,
De vingers huuwt aan vloeyend' hemelval.
- Zy streelt de ziel door strelende gedachten,
r. 50 Zy rukt ons weg door vinding, maat en taal,
En schaft voor 't oor een keurelyk onthaal;
Zy leeft en zweeft op Agrippynsche schachten:
En sticht zich zelve een' zuil, die nooit vergaat,
Een eerebeeld, dat nyd en tyd weêrstaat.
- r. 55 Dit Hoofdsche stuk, zoo Vondruk, zoo verheven,
Maakt haar bekend, vereeuwigt haaren lof,
En geeft de pen van duizend ruime stof:
Ja Kunstmeestresse ! uw Naam zal altyd leeven,
Zoo lang het volk, dat Bato's erf bewoont,
r. 60 Nog lust en smaak in taal en dichtkunst toont.

JAN WILLEM ROSCAM
Tempore & Studio

**2D Aan Mejuffrouw M. G. Vander Werken; By 't uitgeeven van haar Heldendicht,
Willem den Vierden.**

- Wat drift of u bezielde, is 't my vergund te vraagen?
Wat gaf u moeds genoeg, roemwaarde Kunstheldin!
Wat Godheid voerde u op tot zoo verheven zin.
Om vierden Willems roem der wereld rond te draagen?
- r. 5 Gy hebt aan mannenwerk uw teedre hand geslagen!
Doch, daar Gy FRISO voert ten derden hemel in,
Plaatst Ge ook uw Naam om hoog aan Febus Tempeltinn',
Dies Gy zoo groot een keuze u nimmer zult beklagen.
- r. 10 Men eere u billyk als Apollo's Priesterin!
Zyn Geest blies u gewis die eedle stoudheid in,
Waar door Ge aan 't Dichterdome van Neêrland kunt behaagen.
- Is dit, roept elk, de bloem van kunst en lettermin,
Die ons uw Lente geeft? Ô loffelyk begin!
Wat vruchten wacht men dan van uwe Zomerdagen!

2E Zegekrans voor mejuffrouw M. G. Van der Werken. By 't uitgeeven van haar Heldendicht Willem den Vierden.

Zoo een der oude wereld wyzen,
Altoos bezorgd voor de eer van 't minnenswaard geslacht,
Te recht by hen op 't hoogst geacht,
Nu 't hoofd verhief om u te pryzen,
r. 5   ô Duitse Saffo ! die uw tyd,
Uw levensmorgenstond, die pas ter kimm' kooft ryzen,
Der Dichtkunst hebt gewydt.

Zo bleef ik, voorwerp van myn zangen!
Niet angstig in de keus, of ik uw minzaamheên,
r. 10   Of wel uw juistgevormde Leên,
Waar door Gy harten houdt gevangen,
Den voorrang gaf; die schrandre geest,
Prees uwe kundigheid, waar van wy blyk ontfangen,
Gewist het allermeest.

r. 15   Zwyg Lesbos! Zwyg gy Grieksche Steden!
(Dus sprak dat wyze Hoofd, lag niet zyn tong in 't stof)
Dit pronkjuweel verdiend meer lof,
Dan Saffo, by u aangebeden:

Die, daar ze aan de oevers van den Ryn,
r. 20   Den Vechtschen Maro zoo manhaftig na durft treden,
Elk doet verwondert zyn.

Ja heur vernuft, zo fyn geslepen,
Verkiest geen laage stof, haar meesterlyke hand
Schetst ons den Held, die 't Vaderland
r. 25   Verlost heeft, toen het was benepen,
Door binnentwist en boos geweld;
Zy zingt hoe FRISO 't staal heeft moedig aangegrepen,
En Neêrlands rust hersteld.

Haar Clio, niet dan frische bloemen
r. 30   Gewoon te strengelen, vertoond ons hoe die Vorst,
Het lastig staatsjuk heeft getorst;
Hoe hy, die wel te recht mogt roemen
Op minzaamheim en taai geduld,
Toen 't lasterlyk vergif bestond zyn deugd te doemen,
r. 35   Wierd onverwagts gehuld.

- Met hoe veel onvermoeide zorgen,
 Dat wonder onzer eeuw, en haardsteede en altaar,
     Gered heeft uit het grootst gevaar;
 Hoe hy tot d' avond van den morgen,
 r. 40   Geleertheid, krygskunst, koopmanschap,
 Behartigt heeft, hoe niets zyn doorzicht bleef verborgen,
     Op dien verheven trap.
- Maar hoogheid is niet vry van daalen.
 Wat baat het dat men zy een lust van 't Vaderland?
 r. 45   Wat voordeel geeft een sneêg verstand?
     Daar eens de Dood moet zegepraalen:
     Niets is 'er schootvry voor heur schicht;
 Dit toont myn Kunstvriendin, als ze ons de droeve zaalen,
     Afschildert in haar Dicht.
- r. 50 Die Lykzaal gantsch met floers omtoogen,
 Een akelig gezicht! Een schaduw van de Dood!
     Daar Neêrlands Heil zyn dagen sloot/floot ,
     ('t Herdenken parst my 't vogt uit de oogen)
     Word echter door een Zon bestraald;
 r. 55 Een jongen WILLEM is 't, in wien het groot vermogen
     Des besten Vaders praalt.
- Die heldre Zon blyve altoos schynen,
 En volg met mannenmoed den nooit ontaarden Stam,
     Waar uit Hy 's levensoorsprong nam:
 r. 60   Geen druk doe ooit zyn welstand kwynen!
     maar opgekweekt door ANNA's zorg,
 Strekk' Hy voor Nederland, met de eer der CAROLYNEN,
     Altoos een vaste Borg.
- Wien pasten 't best, die tafereelen
 r. 65 Te schilderen, dan U, ô sieraad van uw tyd!
     Vergeefs poogt de afgunst, haat en nyd,
     U den verkreegen roem te ontsteelen.
     't Is waar Gy hebt iets groots bestaan,
 Dan wie zou nu niet graag in Uw verdiensten deelen,
 r. 70   Nu 't werk is afgedaan!
- Mogt wakkre *Rotgans* lof behaalen,
 By al ie kunst bemind, toen hy met juisten zwier,
     Door 't streelen van zyn gouden Lier,
     Den derden WILLEM af kwam maalen:
 r. 75   En ziet bekrante *Feitama*
 Aan 't blaauwe dak zyn Naam met 's grooten HENRIKS praalen,
     Gy volgt hun voetspoor na.

Vaar voort dan in die nutte WERKEN,

- r. 80   Zoo blyve Uw Naam, met die van Uwen Held vermaard,
                  Van daar het Zonlicht word gebaard,
                  Tot daar het ziet zyn loop beperken.
                  Zoo noemt u elk, ô Dichtvriendin!
 Terwyl uw Lofgalm zweeft op onvermoeide vlerken:
                  De tiende Zanggodin.
- r. 85   Ik voel door vreugd en spyt me omringen,
 (Verschoon dit zwak) terwyl 't een tedre Maagd gelukt,
                  Dat zy het kraakend Dichtloof plukt,
                  Dat ze in het heiligdom mag dringen
                  Der kunst, die door haar glansryk schoon
- r. 90   My in haar dienst verind; 'k zoek echter voor myn zingen
                  Uw vriendschap slechts tot loon.

JOAN STOUW

Utrecht 22. February Tempore & Studio
 1756

2F Op Willem den Vierden, Heldendicht door Margareta Geertruid vander Werken.

- Kon Orfeus, door zyn Lier, het wreed gediert hun ooren
 Zoo streelen, dat al 't woest hun 't eenemaal ontviel,
 Dan zal myn Dichtvriendin,
 nog meer door vlyt en geest en reedlyk mensch bekooren,
 r. 5   Dit heeft een waarheid in.
 Zin op dan MARGAREET, dat uw vernuft niet zwicht
 Voor uw bekoorlykheden,
 Zoo steltge uw gaaven (onnavolglyk) in het licht,
 Die waardt zyn aangebeeden,
 r. 10   En streelt dus 't oog door 't schoon, t hart door uw edle ziel.

F.D.V.
 WIL

2. Lofcategorieën

2.1. Lof gebaseerd op de dichteres (36 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (18 in totaal)

- r. 5 Welāan dan, Dichters! Zingt met een verheven toon,
Den roem der schrandre maagd, (1A)
- r. 77 Gij zult daar in Triomf, met de Andre Zanggodinnen,
Uw Gouden Vaerzen weēr herhalen, tot uw' Lof:
Zo weet uw kloek vernuft den kunstlouwrier te winnen,
Terwijl de ontwetendheid vast omwroet in het stof. (1B, 3x)
- r. 62 Hoe oeff'ning en ervaarenheid,
Gepaard met keurig kunstbeleid,
Haar' geest, haar' eedlen geest verrijken!... (1C)
- r. 70 Laat dan haar ijver u het zelföntwerpen leeren. (1C)
- r. 1 Voortreffelijke Maagd (1D)
r. 1 meer om uw vlug verstand,
Dan om den luister van uw edlen Stam te prijzen; (1D)
r. 5 wier kloeke geest, reeds in uw vroege jeugd,
Door onnavolgbre schers alom zich heeft doen kennen: (1D)
- r. 7 Die, daar ge uw poogen wijdt aan wijsheid, kunde, en deugd,
Uw rijmen durft aan 't juk der fiere rede wennen; (1D, 2x)
- r. 3 Hoe zwelt haar eedle borst van 't bloed van hare Vaderen!
Hoe wordt zij door de zucht voor 't Vaderland verhit! (1F)
- r. 18 Uw kunst, nog meêr, uw hart, waar 't Engendom op staarde,
Bekoerde aan heel doen Stoet. (1G)
- r. 6 Is de Eedle DE LANNOY, vergood door deugd en dichten. (II, 3x)
- r. 2 Door Poëzij, die 't brein
en deugdt, die 't hart bewoond. (1K, 2x)
- r. 3 Haar leidsvrouw was Natuur; de vlijt, haar tocht-genoot: (1N)
- r. 3 Maar wat uw' geest betreft! De kunst vindt hier haar palen,
Houbraken schetst dien niet. (1R)
- r. 5 Het bleef uw eigen taak in cierlijk Dicht te ontdekken,
Wat geest uw pen bestiert, wat hart uw borst bewoont:
Men kent vernuft en deugd aan 't schoon der juiste trekken,
Die de eedle Dichtkunst kroont. (1R)
- r. 1 door dicht en deugd verëngeld (1W, 3x)
- r. 5 Haar deftig hemelsblauw gewaad,
Dat starrenglansen spreidt,
Schetst haar verheven afkoomst, staat
En fiere majesteit. (1X, 2x)
- r. 22 Dit vriendlijk aangezicht,
Waar wijsheid, deugd en kunst in speelt (1X)

Margareta Geertruid van der Werken (18 in totaal)

- r. 1 Behaagt het dan aan uwe groene jeugt (2A)
- r. 2 O schrandre Maagd! (2A)
- r. 3 Beschonken met bevalligheid en deugd (2A)

- r. 37 't Lust my dan een Letterkrans
Op dit breinryk hoofd te zetten (2B, 2x)
- r. 40 Schrandre brein, zo ryk van glans ! (2B)
- r. 43 Schaft Ge zo veel lekkerny
In de Lente van uw leeven, (2B, 2x)

- r. 9 daar Zy met grootschen zwier
En speelt en kweelt en dobert op de baaren
Der Poëzy: wyl niets Haar drift belet,
Nu Zy die kunst in 't volle daglicht zet. (2C, 2x)
- r. 22 Weet Ze in Haar jeugd die kleuren reeds te treffen! (2C)
- r. 25 Haar wakker brein, door eedel vuur aan 't branden,
Heeft WILLEMS beeld zoo geestig afgemaald; (2C, 2x)
- r. 58 Ja Kunstmeestresse ! uw Naam zal altijd leeven,
Zoo lang het volk, dat Bato's erf bewoont,
Nog lust en smaak in taal en dichtkunst toont. (2C, 2x)

- r. 2 Wat gaf u moeds genoeg (2D)
- r. 2 roemwaarde Kunstheldin (2D)
- r. 12 Is dit, roept elk, de bloem van kunst en lettermin,
Die ons uw Lente geeft? Ô loffelyk begin!
Wat vruchten wacht men dan van uwe Zomerdagen! (2D)

- r. 9 Niet angstig in de keus, of ik uw minzaamheên,
Of wel uw juistgevormde Leên,
Waar door Gy harten houdt gevangen,
Den voorrang gaf; die schrandre geest,
Prees uwe kundigheid, waar van wy blyk ontvangen,
Gewist het allermeest. (2E)
- r. 22 Ja heur vernuft, zo fyn geslepen,
Verkiez geen laage stof, haar meesterlyke hand (2E)
- r. 64 Wien pasten 't best, die tafereelen
Te schilderen, dan U, ô sieraad van uw tyd! (2E)

- r. 1 Kon Orfeus, door zyn Lier, het wreed gediert hun ooren
Zoo streelen, dat al 't woest hun 't eenemaal ontviel,
Dan zal myn Dichtvriendin,
nog meer door vlyt en geest en reedlyk mensch bekooren, (2F, 2x)
- r. 6 Zin op dan MARGAREET, dat uw vernuft niet zwicht
Voor uw bekoorlykheden,
Zoo steltge uw gaaven (onnavolglyk) in het licht,
Die waardt zyn aanbeeden,
En streelt dus 't oog door 't schoon, 't hart door uw edle ziel. (2F, 2x)

2.2. Lof gebaseerd op de kwaliteit van een specifiek literair werk (36 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (17 in totaal)

- r. 6 die Amstels treurtooneelen
Doet pralen met een vrucht, die 't eigen brein kon teelen. (1A)
- r. 12 De Dichtkunst – zelf daalt neêr! (1A)

- r. 1 Bedroefd, bedwelmd, verblijd, verslagen, en verwonderd,

Tot in de ziel ontroerd, zag elk uw Treurspel aan (1B)
r. 47 't Zijn dubbele Fenixen, die nu uit de asch herbooren,
Den Nazaat weêr op nieuw vol glans voor de oogen staan. (1B)
r. 49 Men hoort Melpomene uw groote daân verheffen,
In grootscher Vaerzen, en met meerder kragt en vuur,
Dan ooit Homeer bezielde, om Hectors woên te treffen, (1B, 3x)
r. 53 Kom, Neêrlands Vrijheid, wil dees Dichteres belonen,
(Die uw beschermren deugd een eeuwige eerzuil stigt;) (1B)
r. 55 Leent, Kunstbeminnaars, 't oor aan haare gouden toonen; (1B)
r. 62 Voor 't heerlijk Treurjuweel, vol vindingrijk verstand,
Dat Haarlem roemen doet op Kenaus Amazonen,
Die in uw Dichttafreel vol Heldenijver brand. (1B)

r. 1 Wat eedle zangster laat zich horen (1C)
r. 3. Wie kan, door onnavolgbaar schoon,
Zo hartverrukkende elk bekooren? (1C)
r. 5 Wie is 't die ons zo dier verpligt,
Terwijl hij, Haerlems burgerheeren
En grooten Ripperda ter eeren,
Bij d'Amstel een gedenkzuil sticht,
En, maalende ons de deugd, met heldenloon beschonken,
De zucht voor 't vaderland zo loflijk weet te ontvonken? (1C)
r. 30 't JULIANA, die dit groote werk verrichte" (1C)
r. 59 Dit alles word ons, door uw krachtig kunstpenseel,
uitmuntende afgeschetst, op 't leerzaam schoutoneel. (1C)
r. 83 U, die zo menig' dapper' held.
Verëeuwigt voor de nageslachten. (1C)

r. 7 Toen uw reeds veege hand, voor 't zangrijk Leeuwendaal,
Deed, in een Puiktafreel, Bataafsche Deugden glooren! (1G)

r. 5 Eerbiedigt in dit beeld, Bataafsche Landgenooten,
Zoo gij voor 't Vaderland niet gantsch gevoelloos zijt,
Een bloed, voor uw belang in 't veld van eer vergoten:
Een' Dichtgeest die zijn' roem aan d'uwen heeft gewijd! (1H)

r. 1 Zie daar de Zangeres, wier gaêloos Dichtvermogen
Uit harten, diep geroerd, meêr traanen perst naar doogen,
Dan, toen de norsiche Ibeêr de vrijheidt hield in prang,
De Maagd van Neêrland schreide om Haerlem's ondergang. (1O)

Margareta Geertruid van der Werken (19 in totaal)

r. 41 Doch welk een toon, wat zang verrukt ons hart!
Die heldenwyz' baart geenszins schrik of smart,
Maar wekt een moed, die fier en onbenart
Naar de eer durft te streeven (2A)
r. 133 Myn Dichteres zingt op een blyden trant
Die zoete hoop van 't vrye Nederland,
Voor wiens elks hart in zuivre liefde brandt (2A)
r. 141 O zangeres, die als een jonge bruid
Zo lieflyk zingt, wat dank verdient uw luit? (2A, 2 keer)

r. 10 Daar ze in sierlyk Heldendicht, (2B)
r. 26 Zweeft zyn ziel, al 't aardsch onttoegen,
Boven lucht en starrenboogen:
Hy herleeft in edel bloed! (2B)
r. 31 Droog uw' traanen, ban uw' smart;
VAN DER WERKENS Dichtgedachten,
Zweeven, als op Feniksschachten,

Streelen de ooren, treffen 't hart: (2B)
r. 42 Ons kan uw gezang vermaaken. (2B)
r. 43 Schaft Ge zo veel lekkerny
In de Lente van uw leeven, (2B, 2x)

r. 1 Wie is verliefd op onnavolgbre klanken? (2C)
r. 3 En wil met my deez tiende Zanggodin,
Voor 't heerlyk stuk, zoo luisterryk, bedanken (2C, 2x)
r. 5 Zy zet der kunst een' schat van vinding by,
Gekast in 't goud van zuivre Poëzy. (2C, 2x)
r. 9 daar Zy met grootschen zwier
En speelt en kweelt en dobert op de baaren
Der Poëzy: wyl niets Haar drift belet,
Nu Zy die kunst in 't volle daglicht zet. (2C, 2x)
r. 14 afgerecht in keur van toon en maat,
Vergast Ze 't oog op heldendichtsieraad,
En strooit voor ons deeze uitgekijpte bloemen: (2C)
r. 20 Haar Fenixveër vereeuwigt zynen naam: (2C)
r. 25 Haar wakker brein, door eedel vuur aan 't branden,
Heeft WILLEMS beeld zoo geestig afgemaald; (2C, 2x)
r. 37 Maar ook hoe zacht en lieflyk kan Ze spelen,
Wen Ze ons verhaalt het Akensche verbond;
Dan vloeit een dauw van blydschap uit Haar' mond,
Dan weet Ze een lied, een rollend lied te kweelen:
En voert, gehuld met een' olyvenkrans,
Gantsch Leeuwendaal op 't vreedeveld ten dans.
r. 49 Zij streelt de ziel door strelende gedachten,
Zy rukt ons weg door vinding, maat en taal,
En schaft voor 't oor een keurely onthaal (2C)
r. 55 Dit Hoofdsche stuk, zoo Vondruk, zoo verheven,
Maakt haar bekend, vereeuwigt haaren lof
En geeft de pen van duizend ruime stof: (2C)

r. 86 Terwyl 't een tedre Maagd gelukt,
Dat zy het kraakend Dichtloof plukt,
Dat ze in het heiligdom mag dringen
Der kunst, die door haar glansryk schoon
My in haar dienst verind. (2E, 3x)

2.3. Lof gebaseerd op de kwaliteit van de dichtwerken in het algemeen (18 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (16 in totaal)

r. 3 Nooit heeft een Vrouwestem zoo op 't Tooneel gedonderd,
Met Dichtorakels, die 't verstand te boven gaan: (1B, 2x)

r. 3 Gij, die de Dichtkunst schonk aan 't kwijnend Nederland,
Op dat, schoon 't al verviel, haar roem ten top mogt rijzen! (1D)
r. 7 Die, daar ge uw poogen wijdt aan wijsheid, kunde, en deugd,
Uw rijmen durft aan 't juk der fiere rede wennen;
Die de Amstelschouwborg vaak, zo ijvrig en zoo mild,
Als ge in zijn laarzen tradt, met handgeklap verëerde;
En op wier naam de tijd voortaan de tanden spilt,
Schoon reeds een wreede vlam dat hoog tooneel verteerde. (1D, 2x)
r. 15 Dan, schoon 't ons weinig voegt, door kunstloos maatgedicht
De zuivre melodij van uwen zang te stooren, (1D)
r. 17 mijn liefde tot uw kunst (1D)

r. 9 Neen, eedle Dichteres! 'k erken mijn onvermogen:

Het Dichtvuur, dat mij blaakt, ben ik aan U verplicht;
En wilde ik, U ten hoon, op Kunstlauwrieten bogen,
Dier trotsheid waar de straf van Thamyris te licht. (1E)

r. 13 vaar voort der braven moed te ontgloeien,
En 't dankbaar Vaderland aan uwe kunst te boeien! (1F)

r. 3 Die door haar' fieren zang dit Koor – gantsch Nederland,
Boeide aan heur zuivre Lier en Godlijk Dichtvermogen! (1G, 2x)

r. 6 Is de Eedle DE LANNOY, vergood door deugd en dichten. (1I, 3x)

r. 5 de gaaf der schoonste Kunst (1J)

r. 2 Door Poëzij, die 't brein
en deugdt, die 't hart bewoond. (1K, 2x)

r. 4 Zich voor te doen in puik van onnavolgbre Stukken,
Die Neêrland's adel, volk, en zangrenkoor verrukken. (1M, 2x)

r. 2 Dat woeste driften stilt, van bloodaarts helden maakt,
En ongevoeligst mensch de traanen perst uit de oogen;
Wier ernst geen Epikuur, wier boert geen Zeno wraakt ;
Die pas in 't strijdperk treedt, of keert met zege weder! (1U)

r. 1 die hart en ooren streelt (1V)

r. 1 door dicht en deugd verëngeld (1W, 3x)

r. 1 De vindingrijke Poëzij (1X)

Margareta Geertruid van der Werken (2 in totaal)

r. 47 Wen Ge door uw puikgedichten
Neêrlands zangkoor blijft verplichten. (2B)

r. 55 Laat die zucht tot edle kunst (2B)

2.4. Lof gebaseerd op prijzen die zijn gewonnen/ zouden moeten zijn gewonnen (21 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (19 in totaal)

r. 8 Ja zingt! Die Kunstheldin verdient een letterkroon. (1A)

r. 57 LANNOY! Ô Dichtheldin! Die in uw lentedagen
Reeds tot den hoogsten trap der kunst gestegen zijt,
Uw jeugdig hoofd zal schaars de Lauwren kunnen dragen,
Waar meê gij pronken moogt ten trots van bitzen nijd. (1B, 2x)

r. 77 Gij zult daar in Triomf, met de Andre Zanggodinnen,
Uw Gouden Vaerzen weêr herhalen, tot uw' Lof:
Zo weet uw kloek vernuft den kunstlauwrier te winnen,
Terwijl de ontwetendheid vast omwroet in het stof. (1B, 3x)

r. 17 Ziet thans, voor zijn verheven kunst,
Zijn' schedel weer met lauwrén kroonen? (1C)

r. 81 Wat eerbewijs hebt gij te wachten!
Wat glorie word u reeds voorspeld: (1C)

r. 16 „ô Neen: Zie JULIANE een grootscher Eerkroon draagen!” (1G)

- r. 3 Der helden eerlouwrier, met Kunstloof saamgestrengeld,
Voegt op deze eedle kruin met meer dan dubbel recht, (1H)
- r. 3 Die Pindus Zegeloof tot driewerf weg mogt dragen,
Wie zelfs va Ruslands troon een lauwer werd gebragt: (1I)
- r. 3 Met Neêrlands Dichtenrei driewerf in 't strijdperk rukte;
En driewerf voor hun oog den fieren Lauwer plukte: (1J)
- r. 1 Dit maagdelijke beeldt is dubbel waard gekroond, (1K)
- r. 5 Den schoonsten prijszang doet bij 't grootscht Toneeldicht horen,
Bestempeld met het merk der onvergankelijkheid. (1L)
- r. 7 Men vraag' niet, welke blaên om deezen schedel passen?
De palm der Zegepraal schijnt voor LANNOY gewassen (1L)
- r. 4 Waar zij heur treden wend, streefd de Eer haar juichend tegen,
En schept voor haaren voet een nieuwe Lauwerloot; (1N)
- r. 5 Des mogt Zij, (...)
Daar van een hoofd-cieraad bij hear Lauw'rieren voeren. (1O)
- r. 1 In 't nieuw ontsloten oeffenperk,
Tot driemaal d' eereprijs der Dichtkunst weg te dragen, (1Q)
- r. 2 met eer bekroond in 't koor der wetenschappen, (1V)
- r. 3 Verëerd met Neêrlands liefde en Pindus zegekroon;
Der kunsten Schutsvorstin heeft zelf van Ruslands troon
Een' eerlouwrier om 't hoofd dier Melpomeen gestrengeld. (1W)
- r. 9 De nooit verdorrende eerlaurier,
Die 't breinrijk hoofd omringt,
Is 't loon van haar vergode lier,
Zoo vaak zij speelt, of zingt. (1X)
- r. 19 En 't blinkend zilvren lofmetaal,
Ja 't klinkklaar prijsgoud wint. (1X)

Margareta Geertruid van der Werken (2 in totaal)

- r. 37 't Lust my dan een Letterkrans
Op dit breinryk hoofd te zetten (2B, 2x)
- r. 65 Gy uw hoofd zult zien versieren,
Met een krans van lauwerieren. (2B)

2.5. Lof gebaseerd op de mening van het publiek (15)

Juliana Cornelia de Lannoy (8 in totaal)

- r 9 De Schouwburg roept: vaar voort mijn glori te ondersteunen;
En, 't schaatrend handgeklap, waarvan zijn wanden dreunen,
Bewijst, dat ieders wensch zich paart met zijne beê. (1A)
- r. 75 Misschien dat dit gedrocht zijn tanden
Reeds scherpt tot kwetsing van uw' lof; (1C)
- r. 95 Zo worde alom, met blijde klanken,
Gewaagd van JULIANAAS lof;

Zo vindt het vrije Neêrland stof
Om u voor uwe vlijt te danken; (1C)

r. 14 dankbaar Vaderland (1F)

r. 4 Zich voor te doen in puik van onnavolgbre Stukken,
Die Neêrland's adel, volk, en zangrenkoor verrukken. (1M, 2x)

r. 8 De Musen luisterden, en, luisterende, zwegen; (1N)

r. 2 Als zij (...)
Den schouwburg davren doet van 't roemrijkst handenklappen; (1V)

r. 17 waar doorze, in 't zangrig Leeuwendaal,
Elks hart aan zich verbindt, (1X)

Margareta Geertruid van der Werken (7 in totaal)

r. 2 Der Zanggodinnen vreugd! (2A)
r. 137 Wie is 'er toch die in haar vreugd niet deelt (2A)

r. 27 Dat zelfs Apoll', wienst gunst Zy heeft behaald,
Dit kunstjuweel, verheugd met eigen handen,
In 't heiligdom der dichtren hant te pryk; (2C, 2x)

r. 1 Zoo een der oude wereld wyzen ,
Altoos bezorgd voor de eer van 't minnenswaard geslacht,
Te recht by hen op 't hoogste geacht,
Nu 't hoofd verhief om u te pryzen, (2E)

r. 19 Die, daar ze aan de oevers van den Ryn,
Den Vechtschen Maro zoo manhaftig na durft treden,
Elk doet verwondert zyn. (2E, 2x)

r. 82 Zoo noemt u elk, ô Dichtvriendin!
Terwyl uw Lofgalm zweeft op onvermoeide vlerken:
De tiende Zanggodin. (2E, 2x)

r. 6 Zin op dan MARGAREET, dat uw vernuft niet zwicht
Voor uw bekoorlykheden,
Zoo steltge uw gaaven (onnavolglyk) in het licht,
Die waardt zyn aangebeeden,
En streelt dus 't oog door 't schoon, 't hort door uw edle ziel. (2F, 2x)

2.6. Lof gebaseerd op vergoddelijking (54 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (41 in totaal)

r. 13 gij zijt bedrogen!..
't is Juliana niet; neen, 't is Melpomené (1A)

r. 13 Maar hoe! Daar schuift de Zerk van Vondels heilige aschen;
Hij steekt zijn achtbre kruin ten diepen Grafkolk' uit;
Nieuwsgierig om te zien, wie, hem zo verre ontwassen,
De hoogen Schouwburg vult met Goddelijk geluid. (1B, 2x)

r. 49 Men hoort Melpomene uw groote daân verheffen,
In grootscher Vaerzen, en met meerder kragt en vuur,
Dan ooit Homeer bezielde, om Hectors woên te treffen, (1B, 3 keer)

r. 56 Kust met eerbiedigheid haar meer dan menschlijk dicht, (1B)

r. 61 'k Zie negen Zusteren, U, als de tiende, kroonen (1B)

r. 73 Ga JULIANA! Ga met deeze Parnasreuzen:

Ga met hen hand aan hand naar Phebus heiligdom (1B, 2x)
r. 77 Gij zult daar in Triomf, met de Andre Zanggodinnen,
Uw Gouden Vaerzen weêr herhalen, tot uw' Lof:
Zo weet uw kloek vernuft den kunstlouwrier te winnen,
Terwijl de ontwetendheid vast omwroet in het stof. (1B, 3x)

r. 15 Wie van Apolloos echte zoonen (1C)
r. 20 Wie is het die van u zo groot eene eer ontving?
r. 31 Wat vreugd! Zijt gij 't, ô schrandre maagd!...
Begunstigdste der zanggodessen! (1C)
r. 88 Diezelfde onsterfelijkheid daalt neêr;
Zij wenkt u vrindlijk toe, daar zij van 's hemels boogen
Een eeuwige eerekroon u toereikt, voor elks oog. (1C)

r. 5 O Nimf (1D)

r. 1 Een woeste Thamyris, van eigenliefde dronken,
Moog, door den wierookdamp van Vriendenlof verblind,
Vermetel met den naam van Heldendichter pronken,
En wanen, dat zijn zang der Muzen zang verwint! (1E)

r. 11 Ô Goddelijke Zangen,
Die de eeuwigheid verduurt, Tyrtéus zang verdooft! (1F)

r. 3 Die door haar' fieren zang dit Koor – gantsch Nederland,
Boeide aan heur zuivre Lier en Godlijk Dichtvermogen! (1G, 2x)

r. 4 Godlijk Dichtvermogen! (1G)

r. 6 U hebt de onsterfelijkheid beschooren: (1G)
r. 14 „Kan 't sleepend roulied aan een' Hemelling behaagen! (1G)
r. 19 De Hemel lachte U aan,
En lokte U naar omhoog. – Gij waart te groot voor de Aarde!
Gij moest een Engel zijn – en, 't scheiden viel U ligt. = (1G)
r. 25 Toen, -- schooten de Englen toe! – Gij leid't de Dichtpen neêr! --
En bleeft, verhemeld, op noch grootscher zege staren (1G)
r. 30 Zoo mag de blanke Deugd Gods gloriepalmen plukken,
In 't Rijk der Eeuwigheid, voor haar alleen, bewaard. (1G)
r. 33 Want, -schonk de Godheid aan LANNOY een' eedler Prijs!- (1G)
r. 34 Haar Naam trotzeert den Dood. (1G)

r. 26 verhemeld (1G)

r. 1 Het wonder van Parnas (1I)

r. 6 Is de Eedle DE LANNOY, vergood door deugd en dichten. (1I, 3x)

r. 1 Dit is LANNOY, wier Geest, bestraald met Godlijk vuur(1J)

r. 1 Bij d'éeersten stap op Helicon, (1M)

r. 2 Is JULIANE's Nimf ten top van Kunst gestegen: (1N)
r. 9 Apoll' het maagdelijn zijn' eigen Cijther bood,
En haar bekroonde, om strijd met de opgetogen Negen. (1N)

r. 6 Als Melpomeen der Nederlanden (1O)

r. 6 Maer door verheven zang, geijkt met Febus merk,
De wijze Monarchin van 't Noorden te behagen,
Heft, met HAAR' naam, LANNOY, Uw gloerie aan het zwerk.(1Q)

r. 3 Wen zij, verrukkingvol, van Febus geest bezeten,
Euterpe en Melpomeen bij beurt naar de eerkroon dingt. (1S)

r. 4 De tiende Dichtgodes, 't Sieraad der vrije Landen: (1T)

r. 5 Daar zij, door Febus met een Godlijk vuur bestraald,
Gelijk de Dagbodin bij zo veel starren praalt. (1T)

r. 1 Gij, van Apol bezielde door 't wonder Dichtvermogen, (1U)

r. 6 het is LANNNOY- knielt neder! (1U)

r. 1 De tiende zanggodin (1V)

r. 1 door dicht en deugd verëngeld (1W, 3x)

r. 4 om 't hoofd dier Mepomeen gestrengeld. (1W)

r. 28 Als tiende Zanggodes. (1X)

Margareta Geertruid van der Werken (13 in totaal)

r. 5 Thans mag 't eene Maagd gelukken,
Loof op PIndus kruin te plukken! (2B, 2x)

r. 3 En wil met my deez tiende Zanggodin,
Voor 't heerlyk stuk, zoo luisterryk, bedanken (2C, 2x)

r. 23 Wat zien we dan, als eens die morgenzon

In vollen dag praalt op den Helicon? (2C)

r. 27 Dat zelfs Apoll', wienst gunst Zy heeft behaald,

Dit kunstjuweel, verheugd met eigen handen,

In 't heiligdom der dichtren hant te pryk; (2C, 2x)

r. 47 Hoe Ze, opgewiegd door 't vriendlyk Negental,

De vingers huuwt aan vloeyend' hemelval (2C)

r. 53 En sticht zich zelve een' zuil, die nooit vergaat,

Een eerebeeld, dat nyd en tyd weërstaat. (2C)

r. 58 Ja Kunstmeestresse ! uw Naam zal altijd leeven,

Zoo lang het volk, dat Bato's erf bewoont,

Nog lust en smaak in taal en dichtkunst toont. (2C, 2x)

r. 3 Wat Godheid voerde u op tot zoo verheven zin (2D)

r. 6 Doch, daar Gy FRISO voert den derden hemel in,

Plaatst Ge ook uw Naam om hoog aan Febus Tempeltinn', (2D)

r. 9 Men eere u billyk als Apollo's Priesterin! (2D)

r. 10 Zyn Geest blies u gewis die eedle stoudheid in,

Waar door Ge aan 't Dichterdom van Neêrland kunt behaagen. (2D)

r. 82 Zoo noemt u elk, ô Dichtvriendin!

Terwyl uw Lofgalm zweeft op onvermoeide vlerken:

De tiende Zanggodin. (2E, 2x)

r. 86 Terwyl 't een tedre Maagd gelukt,

Dat zy het kraakend Dichtloof plukt,

Dat ze in het heiligdom mag dringen

Der kunst, die door haar glansryk schoon

My in haar dienst verind. (2^E, 3x)

2.7. Lof gebaseerd op de mening van collega auteurs (3 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (3 in totaal)

r. 5 'k Zag Neerlands Dichtenrei op dat geluid verstommen (1B)

r. 7 Geef aan Homeer uw Dicht, laat die uw Vaerzen brommen,

Dat hij een Ilias van uwe Helden maal'.
 Maar neen; wij zagen wis zijn' onvermoeiden veder
 Bezwijken op den klank van uwen Heldentoon:
 Hij lag de Lauren van zijn' grijzen schedel neder,
 En riep, ô Maagd! Dit 's reeds in uwe jeugd, uw loon. (1B)
 r. 13 Maar hoe! Daar schuift de Zerk van Vondels heilige aschen;
 Hij steekt zijn achtbre kruin ten diepen Grafkolk' uit;
 Nieuwsgierig om te zien, wie, hem zo verre ontwassen,
 De hoogen Schouwburg vult met Goddelijk geluid. (1B, 2x)

2.8. Lof gebaseerd op vergelijking met andere auteurs (24 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (15 in totaal)

r. 49 Men hoort Melpomene uw groote daân verheffen,
 In grootscher Vaerzen, en met meerder kragt en vuur,
 Dan ooit Homeer bezielde, om Hectors woên te treffen, (1B, 3 keer)
 r. 57 LANNOY! Ô Dichtheldin! Die in uw lentedagen
 Reeds tot den hoogsten trap der kunst gestegen zijt,
 Uw jeugdig hoofd zal schaars de Lauwren kunnen dragen,
 Waar meê gij pronken moogt ten trots van bitzen nijd. (1B, 2x)
 r. 69 't Voegt JULIANA, op dat hooge spoor te draven; (1B)
 r. 70 Die kan aan *Steenwyks* zijde, en nevens *Pater* gaan; (1B)
 r. 73 Ga JULIANA! Ga met deeze Parnasreuzen:
 Ga met hen hand aan hand naar Phebus heiligdom (1B, 2x)

r. 25 't Is geen
 Dier wijdberoemde letterbraaven,
 Die onvermoeid op 't kunstspoor draaven,
 En in myn' dienst hunn' tijd besteên:
 't is de eedle zangheldin, die Grooten LEO dichtte (1C)
 r. 33 Leef in den rei der dichtersessen,
 Daar Neêrland billijk roem op draagt. (1C)
 r. 35 Plaats u, door onnavolgbre werken,
 Bij letterhelden van ons land; (1C)
 r. 37 Maak u, door uw gespits verstand,
 Als De Neufville, en als Van Merken,
 Zweerts, Steenwijk, Pater, Nomsz, door vruchten van hunn' geest.
 En *Zelf* te denken, groot, bemind, geächt, gevreesd! (1C)

r. 27 Begroet door Helden, die, van 't Perk der Eeuwige Eer,
 Uit uw beroemd Geslacht, tot God zijn opgevaaren! (1G)

r. 2 De Sappho onzer eeuw (1I)
 r. 5 Die Flaccus schreden drukt, Corneilles roem doet zwichten, (1I)

r. 3 Dien immer jonge Dichter won: (1M)
 r. 6 Dit glorierijke maagd! Mogt U- alléén gelukken. (1M)

r. 1 Kunstfakkels onzer Eeuw! Beroemde Puikverstanden!
 Wat zet deez Zangheldin uw kunst al luister bij! (1T)

Margareta Geertruid van der Werken (9 in totaal)

r. 49 Volg dus na het loflyk Spoor
 Van drie schrandere KATRYNEN
 Die als flonkerstarren schynen
 In Apolloos Tempelkoor.

Tragt, in 't zingen wel bedreeven,
Deeze in vlugt voorby te streeven. (2B)

r. 5 Zy zet der kunst een' schat van vinding by,
Gekast in 't goud van zuivre Poëzy. (2C, 2x)
r. 30 En stelt Haar lier aan Rotgans lier gelyk (2C)
r. 46 Meldt, hoe Zy wist in 't dichttrezor te dringen (2C)

r. 5 ô Duitse Saffo! (2E)
r. 15 Zwyg Lesbos! Zwyg gy Grieksche Steden!
(...)
Dit pronkjuweel verdiend meer lof,
Dan Saffo, by u aangebeden: (2E)
r. 19 Die, daar ze aan de oevers van den Ryn,
Den Vechtschen Maro zoo manhaftig na durft treden,
Elk doet verwondert zyn. (2E, 2x)
r. 71 Mogt wakkre *Rotgans* lof behaalen,
By al ie kunst bemind, toen hy met juisten zwier,
Door 't streelen van zyn gouden Lier,
Den derden WILLEM kwam maalen:
En ziet bekrante *Feitama*
Aan 't blaauwe dak zyn Naam met 's grooten HENRIKS praalen,
Gy volgt hun voetspoor na. (2E)

r. 1 Kon Orfeus, door zyn Lier, het wreed gediert hun ooren
Zoo streelen, dat al 't woest hun 't eenemaal ontviel,
Dan zal myn Dichtvriendin,
nog meer door vlyt en geest en reedlyk mensch bekooren, (2F, 2x)

2.9. Lof gebaseerd op de sekse (14 in totaal)

Juliana Cornelia de Lannoy (8 in totaal)

r. 3 Nooit heeft een Vrouwstem zoo op 't Tooneel gedonderd,
Met Dichtorakels, die 't verstand te boven gaan: (1B, 2x)
r. 6 Houd op, CORNELIA! Gij spreekt geen Vrouwetaal; (1B)

r. 2 en de eer van haer geslacht, (1I)

r. 1 Met meer dan mannenmoedt, langs zelf-gebaande wegen, (1N)

r. 3 Is zeker meer dan maagdewerk:
's Lands treurtoneel te doen van haaren Kunstroem wagen,
Schijnt meede een ted're vrouw te sterk: (r. 3)

r. 2 Zangheldin (1T)

r. 5 Haar deftig hemelsblaauw gewaad,
Dat starrenglansen spreidt,
Schetst haar verheven afkoomst, staat
En fiere majesteit. (1X, 2x)
r. 24 LANNNOY in 't helder licht!
Zij is het zelf, die schrandre Maagd,
Die eedle Puikdichtres, (1X)

Margareta Geertruid van der Werken (6 in totaal)

r. 49 Neen, 't is een Maagd, die 't hart ten oorlog prest,

Die moedig stapt langs de omgewroete vest, (2A)

r. 141 O zangeres, die als een jonge bruid
Zo lieflyk zingt, wat dank verdient uw luit? (2A, 2x)

r. 5 Thans mag 't eene Maagd gelukken,
Loof op PIndus kruin te plukken! (2B, 2x)

r. 21 Hoe ! is hier toe een maagdehand bekwaam ! (2C)

r. 5 Gy hebt aan mannenwerk uw teedre hand geslagen! (2D)

r. 86 Terwyl 't een tedre Maagd gelukt,
Dat zy het kraakend Dichtloof plukt,
Dat ze in het heiligdom mag dringen
Der kunst, die door haar glansryk schoon
My in haar dienst verind. (2E, 3x)